

CATALUNYA

REVISTA SETMANAL

Montaner, núm. 22. • Número solt, 25 cts; -l' any 10 ptes.; trim. 3 ptes. - Estranger, 15 ptes. l' any.

Any VIII Barcelona 19 Setembre de 1914 Núm. 359

Esforçar-se a comprendre

SUMARI

- Esforçar-se a comprendre.**
Notes que les agències telegràfiques no circularàn mai, per L'HOMED'AVUI.
Lletra III, A Xenius, per JOSEP LLEONART
Les aubardes, per F. MASPONS I LABRÓS.
Amunt, amunt, per MAGÍ VALLS I MARTÍ
Poesies de Francesc Pujols.
Histories extraordinaries d'Edgar A. Poe.- Colloqui de Monos i Una.- C. R. B. trad.

De la premsa

- A «La Dépêche» de Tolouse.**
Poetas jóvenes de Cataluña, per J. DE LA BARCA.
Ruta d'amor, per MANEL BRUNET.

Informació

- El discurs de Mr. Asquith.**

Libre nou

LA MERLA

per JOSEP LLEONART

Biblioteca "Illes d'Or"

Ja se sab que és una feina molt encaparradora això de mirar d'entendre les coses. Les coses no són tant clares com sembla—o són més clares del que sembla—o són més senzilles o són més embolicades. Hi ha coses que enganyen, coses que s'enganyen elles mateixes i fins coses que no podem referir a cap valor conegut amb antelació. Poc se pensa la gent que adopta senzillament el criteri del seu pare, del seu mestre o del seu diari, els maldecaps que un troba quan vol arribar a treure l'aigua clara de la realitat, la qual, com diríem en plà parlar barceloní, és un veritable trencacolls.

I encara, pels que volen entendre, hi ha el perill d'entendre massa, ço és, de convertir el sistema del món en un *guignol* dialèctic. Aleshores la comprensió, degenerada,—minvada sobretot—esdevé quelcom de semblant a un solitari o a un *puzzle*. El comprendre ha de tenir a l'ensem una acuitat esdevinguda habitual i una certa humilitat elegant com la d'aquelles noies, que un no sab d'on els vé la frescor que tenen i els vé d'un passeig a cavall, de bon matí, quan ningú les troba. Sempre que no reuneixi aquestes dues condicions, nosaltres ens direm en el més pregón del nostre cor—si ens és lícit en aquesta intimitat recórrer a un neologisme tant estrafalari:—*Malorum*.

Ara és bon temps per fer-ho contar perquè amb la guerra se'n senten de totes. Es dona com a parer el *folk-lore* dels segles (Anglaterra egoïsta, França corrompuda, Alemanya inhumana, fórmules varies d'aquell conegut principi:

Enlloc s'està tant bé com a casa). També són parer els sentimentalismes, com el germanisme a pesar de tot dels que tenen *fraulein* o han estudiat química a Alemanya, o el galicisme perquè sí dels calaveres i dels republicans. D'altres semblen haver descobert les mires de la Providència, i en tò profètic condemnen les ciutats corrompudes i els països que han d'ésser exterminats. D'altres, emmetzinats per la pel·lícula i el periòdic amb ninots, judiquen amb una certa seguretat enganyosa el valor dels exèrcits de terra i els estols de mar. I alguns homens de valor diuen coses extraordinaries, prenent les coses com una mena d'excusa per objectivar-se; i s'ha de confessar que davant l'immensa allau de coses obscures, il·lògiques i astoradores que ens han vingut al damunt no es pot fer gran cosa més.

Francaament, ens podriem girar contra els esdeveniments, i dir-los:—Vosaltres en teniu tota la culpa d'aquest estat general de desordre intel·lectiu. Són desproporcionats. Les coses que passen fan igual que les persones: si són naturals i senzilles, al davant seu tothom s'hi troba bé i diu més o menys encarrilades, però si aixorden és impossible entendre-les. I un interlocutor, quan no enten una cosa que li diuen i és obligat a parlar, no té més remei que dir coses que no hi tinguin rès que veure. La il·lació mental en els diàlegs està en relació amb la mitja veu. A cadascú el seu mèrit o la seva responsabilitat, o esdeveniments de 1914, renovelladors de Europa.

Notes que les agències telegràfiques no circularàn mai

SETEMBRE 1914

La idea de possessió de París s'aferma en nosaltres davant les notícies de la possible ocupació germànica.

He sentit l'un i l'altre i totes les veus, com la veu del meu cor, deien:—*¡El meu París!*

Si ens el prenguessin, mutilarien la nostra propietat.

*
**

El partidisme germanòfil de la premsa castellana d'extrema dreta és un cas d'analfabetisme.

I la migradesa de l'apassionament negatiu, sempre en contra, també.

*
**

¿No pensava massa en els exemples de la seua raça encara jovençana el general Von der Goltz al anomenar, en el seu llibre *La nació en armes*, simplista el poble francès?

*
**

La hipocresia patriòtica dels jueus en aquesta guerra, és un cas d'arribisme repugnant.

*
**

¿Es aquesta guerra la lluita de dues moralitats?

¿O és més aviat la lluita d'un element ètic essencial representat per Anglaterra contra un element intel·lectual representat per Alemanya?

*
**

La lletra de Hauptmann, atapaïda i barroera, justifica encara l'acusació de Bergson.

No per altre cosa que per la forma revelada en aquella lletra és possible anomenar barbres als germànics.

Comparis això, (com proposava Ramir de Maeztu), el text de Hauptmann amb una pàgina qualsevulla de Maurice Barrés.

I amb la serena rèplica de Romain Rolland, al qual ningú pot acusar de partidista.

*
**

La guerra ha estat per França una lliçó de realitat anticipada per Charles Maurras en el seu llibre *Kiel et Tanger*.

Prevista també per tots els qui han seguit el procés de la *debilitació civil* francesa, a estudiar tan en les noveles de Anatole France com en l'actuació dels Governos de la República.

Però ¿justifica això una acusació general a tot el poble francès?

¿No ha estat el poble francès el primer en doldre's de la manca de política en els seus homes i del engany amparat per la corrupció de les institucions fonamentals?

Ara mateix, amb plena convicció de no ésser preparat per a la guerra, i no volent-la ningú, ¿no ha respost tothom ocupant el lloc que li corresponia?

Aquesta reacció, prevista per Alfons Seché, qui suara ens parlava del desarrelament de la consciència francesa, és un altíssim exemple d'esperit nacional.

*
**

Un altre fet, encara; ben significatiu també.

Les úniques vacil·lacions franceses han estat d'alguns anys ençà, vacil·lacions governamentals.

Perxò l'angunia del poble aquests dies, més que per la guerra, ha estat per la possible pau.

I fins que ha tingut la seguretat d'una política, no s'ha mogut amb confiança. El nou pacte d'aliança imposat per Anglaterra, vol dir això: *una política*.

*
**

¿Com pretenen els jaumins conèixer França si no la estimen?

¿Com goson blasmar-ne si no la coneixen? L'odi guerriller és sempre estèril.

*
**

¿Com podríem parlar del penediment de Bèlgica, si la seua resistència és l'únic exemple d'idealitat que aquesta guerra realista ens ofereix?

Per tots els catalans ha d'ésser una lliçó vital la d'aqueix poble ric, treballador i burgés que ha sabut guardar-se tan bones reserves d'ideal nacional.

*
**

La causa de la guerra ¿no pot dir-se, en resúm, que és la raó nacional armada contra el principi autoritari i centralista i contra les construccions cosmopò-

lites i dinàstiques? Ha calgut, però, com remarca agudament G. A. Borgese, cercar el pretext heròic en el sentit personal que tingueren les guerres mítiques.

*
**

Si França no ha tinguda una política, ¿l'ha tinguda Alemanya?

D'ella ha dit Balfour que és un estat que sab crear el poder, però no sab servir-se'n.

I ningú sab com Alemanya aguantaria l'adversitat. Fins aleshores, és prematur parlar, con ha fet Harden, de civilitzacions podrides.

*
**

Dels alemanys cal aprofitar-ne el formidable element d'educació que ens ofereixen.

Però cal malfiar-se una mica del seu contingut.

*
**

El credo publicat per H. Lavedan, literatura.

I el poble demana fets.

*
**

¿Voleu dir que tots plegats, finida la guerra, no ens en sentirem cansats de fets?

¿Que demanarem aleshores?

*
**

La fredor amb que fou acollida per tota França l'idea de les conferències dels parlamentaris, explicatives de la guerra, és un símptoma remarcable de reacció nacional.

S'imposava de temps una manifestació vigorosa d'anti-parlamentarisme.

I ara, aquesta convicció ha sigut unànim:—Que callin els diputats o d'ors. Lo millor que poden fer, és fer-los oblidar.

*
**

La confiança de les gents en el soldat anglés ¿no pot ésser deguda a la cordialitat del seu aspecte social d'home de deport?

Naturalment, aquesta confiança, guerriller no podrà sentir la mai.

*
**

Herbette i Hannotaux, judiquen l'interès d'Espanya en el conflicte. I és per ells que tenim ésmert d'una actitud que ens era inconeguda. Perquè deixar de confiar sempre en el demà ministerial no crec pas que sigui una actitud.

* *

Si admetem la guerra com una professionalitat, hem de condemnar l'heroisme individual com una indisciplina.

Millor que això, i pensant ja en els jorns de pau, ¿no fóra bo acceptar la guerra com una escola?

* *

Admirem dels alemanys el treball, la disciplina, la paciència i la organització. Qualitats de domini, però no de hegemonia. Per capir aquesta diferenciació, cal recordar Roma i el XVII sigle francès.

* *

En temps de guerra, tothom cerca la seva fè.

Perxò els diaris menteixen tant i tots ens hi resignem.

* *

Hem dit: Alemanya és una tècnica.

Si ens mancava aquesta tècnica, ¿se trencaria l'armonia del món, com es-

criu En Carles Rahola; o bé ens seria possible fer-nos una *altre tècnica*?

* *

Del curs de la guerra ens en pervé una dolça melangia que ens recorda Stendhal i ens fa pensar amb rubor, com diu exquisidament Joan Pujol, en la nostra inactivitat.

* *

Me sembla que D. Pere Corominas, en el seu article líric *Per l'amor de la França*, de tant altament líric ha esdevingut enumeratiu, amb injustícies de diccionari, gairebé d'ordre alfabètic ..

* *

L'amic germanitzant, educat a França i nodrit de lectures alemanyes, ens diu:

—Els defectes dels alemanys són les faltes de ortografia.

L'home d'avui.

Tant plana la mar que la seva remor ja no era ni un sospir ni menys un udol, sinó un ruixadet acompassat, amb un relliscar d'arenas, i per a sentir-hi fondo, fondo, l'acostumat sospir calia parars'hi molt. Hi haguéssiu vingut els que ja sabeu la remor del vent pels arbres, i el caure d'una font, a sentir aqueixa tercera remor d'eternitat que és el relliscar de les arenès. Jo hi parava l'orella, amic, ajegut tot nedant al aprop de terra.

I la vista, aquell demati! Entre i entre de les grans faixes blavenques que l'atravessaven feia la mar uns llargs camins de plata tremolosos i lluidors, sinó és uns que s'escampaven en unes clapes aturades d'encantament; i l'horitzó blanquejant semblava que s'hagués fet enllà, enllà, en una nova expansió gojosa de la planura líquida i de l'aire clar.

¿I les barques?.. Les darreres, espaïades en gir del confí de l'aigua, ja no eren *les barques* sinó visions d'un món subtil, de la mateixa materia de la llum: pures formes de la llum. Però les altres més pròximes es destacaven en ombra sobre la rica blanesa on l'atzur i la plata eren tornassol l'un de l'altre. La menys acostada tenia a un estrem la vela enrotllada estretament entorn de l'antena que amb el pal del mig, i pontant ambdós pals sobre la barca feien un frèvol triangle d'ombra neta; i adins d'aquest triangle ombrós la figureta ombrosa del mariner es dibuixava, que li haurien comptat cada moviment, sobre l'esborranc triangular d'aigua i cel. Perfil de nua senzillesa, ombriu contra la llum matinal, mes, ombra i llum tot claretat, caldria que el món senzill de la gramarina pogués cobrar sentit per que quedés el millor de tu en la paraula. ¡Quina enveja aquest bell món que callant ja compleix, on ser i expressar ja és una mateixa cosa! I el plaer diví, no seria gaudir callant de ço que plau i ja sense l'ansia de dir-ne paraula?

JOSEP LLEONART

Caldetes, Setembre de 1914.

LLETRA III

A Xenius

Si; si em diguessiu que, ciutat o llocs naturals, tot és força i llevor per un esperit actiu, per tal que en la vostra filosofia les visions són merament la materia i és l'esperit el que recrea lo vist per uns fins que s'ha proposat, tindrieu raó. Mes jo tindria la meva dient-vos que la llevor, l'origen de la vegetació del meu esperit, del meu bosquet de poesia, em vé dels llocs naturals, o elementals, i que la ciutat ve a ser si decàs una força que empeny la florida; mes la llevor la rebo dels llocs naturals i el meu bosquet de poesia, fins si canto hores ciutadanes, sempre guardarà figura d'aquell origen i s'hi mourà un ventijol

amb deixes de sal i de reïna. Perquè soc ciutadà dels llocs elementals.

¿On l'he trobat mai a ciutat en una visió l'harmonia entre l'element i l'home que l'un no fon l'altre? ¿L'element dins ciutat? Si devegades diríeu que se l'ha dragat jo no sé quin altre element del caos... Si no fos que l'enamorat sab guardar al front l'ombreta de les vernedes i porta als ulls la llibertat dels llunys i la manyaguesa de les comes sota la llenca de l'aire blau...

Ara us hi escric del meu món estant. ¡L'haguéssiu vista des de l'espill de la meva ànima la visió de la marina aquell demati! Era el primer dia de Setembre.

Les aubardes

Hi havia un pare tan pobre, que no sabia com mantenir son fill, el qual, coneixent-ho, li digué:

—Pare, ja conec que no em podeu mantenir; doneu-me permís i me n'aniré a fer fortuna.

El seu pare li atorgà i es despedí de ell amb llàgrimes als ulls. I el noi agafà un sarronet i emprengué camí lluny, molt lluny, fins que fou en terra estranya.

Allí veié una casa, i ell que se n'hi va i diu:

—Me voldríeu llogar per moço?

I l'amo que li diu:

—Bé, quèda't, mes tindràs molt poca soldada.

—No hi fa re, ja me n'accontento.

I va quedar-se per moço en aquella casa.

Heus-aquí que a l'endemà qui hi era, l'amo que li diu:

—Arregla la mula per anar a buscar farina.

El noi que se'n va a baix a l'estable i comença de buscar l'aubarda; mes en lloc la trobava: busca que busca, en lloc era. Com ho faré, va pensar, per guarnir l'animal? Ell que se'n va a dalt, agafa un llençol, després agafa estopa i amb una agulla saquera fa una aubarda tant ben feta i bonica, com no n'hi hagués d'altra.

Quan l'amo la va veure, li va preguntar:

—Què es això?—Que en aquella terra no es coneixien les aubardes.

El noi li va explicar; l'amo se la va mirar per tots costats, fins hi pujà a dalt, i la va trobar tant ben feta i fins còmoda, que en quedà tot enamorat, i demanà al noi si en sabria fer una de seda.

El noi li digué que sí, i amb seda que li donà l'amo, ne feu una de tant bonica, puix s'hi mirà força, que, quan aquest sortí amb sa mula guarnida amb l'aubarda, tingué tants miradors com gent hi havia al poble, i tothom quedava encantat de veure cosa tant ben feta al ensemes que profitosa.

Així és que començà de córrer la veu, i un dels més rics d'aquella encontrada, veient-la, anà a trobar al jove i li demanà si li podria fer una aubarda de seda blava, tota amb fils d'or, que li pagaria tant com ne voldria.

El noi li va dir que sí, mes que no volia cap diner per paga, que si decàs, el preu que en volia era de casar-se amb la seva filla.

El ric, com estava enamorat de les

aubardes que el noi li feia, i volia tenir la millor de totes; li digué que sí, si feia una cosa ben bona.

Podeu contar el noi com se posà a treballar, no parava de nit ni de dia, així és que al cap d'un quant temps tregué una aubarda en que fins el sol s'hi enmirallava. Era tota de satí blau, lluent i fi com cap altre, amb uns brodats d'or i antiqüeles que encantaven. Així és que quan el ric la va veure, en quedà tant prendat, que no dubtà un moment en entregar-li la noia.

Se celebraren les bodes amb una magnificència extraordinària, i el noi i sa esposa eren feliços, que cosa millor no podien desitjar. Mes per llur desgracia, al cap de l'any la noia se va posar malalta, i per més que feren i anaren a buscar els millors metges, no hi hagué remei per ella i morí.

No cal contar el desconsol del jove. Ferén a la noia un enterro de tot luxe, i quan la noia fou a la tomba, digueren a aquell que tenia de enterrar-se amb sa esposa, ja que aquella era la costum de la terra.

El jove prou s'exclamà i pregà; no hi hagué altre recurs, i tingué de ficar-se a dintre i després el taparen amb la pedra o llosa.

Heus-aquí que en aquesta hi havia un foradet i cada dia per ell anaven i tiraven un troç de pa sense que el noi sabés qui ho feia, fins que un dia veié entrar-hi un serpent que el feu esgarrifar de por, i el serpent cap endintre se n'anà vers un recó de la tomba i s'escorregué per un forat.

El noi que ho veu, se'n va detràs d'ell i aviat començà de veure una claror llunyana que com més caminava més grossa es feia, i cada volta més grossa,

fins que es trobà en una platja a la vora de la mar i veié al serpent com s'hi tirava.

Podeu contar si n'estava el noi de content! mira cap a on anava el serpent i veu en el fondo de l'arena unes pedres que brillaven amb un resplendor que quasi enlluernava, i es fica adins per agafar-ne força.

Heus-aquí que així que en tenia ja algunes, veu unes barques plenes d'hommes que anaven cap a ell i cridaven:

—Carn cristiana! carn cristiana!

Tot va assustar-se el pobre, arreplegà un bon grapat d'aquelles pedres i diu:

—Sabata torna't una barca.

I la sabata se li tornà una barca; es treu un mocador, i el mocador se n'hi fa una vela; i comença a fugir, i les altres barques darrera d'ell; emperò per més que corregueren, no van poder atrapar-lo, perquè la seva anava més lleugera.

A l'últim va arribar a l'altra platja, en la qual hi trobà el serpent que li diu:

—Sempre que et succeeixi alguna desgracia, vina aquí, crida'm i et donaré ajuda.

El noi li regracià tots el seus favors i se n'anà cap a la ciutat del rei, on vengué aquelles pedres tant brillants, de les quals n'hi donaren una pila de diners, i amb ells en plantà una botiga, en la que es posà a fer aubardes.

Heus-aquí que en aquella terra tampoc es coneixien, i quan van veure una cosa tant bonica, sempre tenia la botiga plena de miradors, sobre tot qui se'l mirava molt, com que tot el dia era a la finestra, era la filla del rei, la qui acabà per enamorar-se d'un jove tant «guapo» i que tanta habilitat tenia.

Per això se n'anà al seu pare i li demanà que fes fer una aubarda ben bona, ja que se li pagaria tot lo que voldria.

El jove s'hi va mirar tant com va poder i feu una aubarda de seda de color de rosa, tota brodada d'or, amb bri-

Fàbrica Barcelonesa de Cel·luloide, Goma i Aposits

CENTRAL:
Fontanella, 20

SUCURSAL:
Ronda de Sant Pere, 12

FABRICA: Font honrada, 3

Jogueteria, Tecador i objectes de cel·luloide ■ Ortopèdia, Higiene i articles de goma. ■ Cotons, glasses, benes i sabons antissèptics.

Enviem catàlegs als compradors a l'engròs

TUSELL GERMANS - Barcelona

llants i perles, que quan el rei la va veure, ne fou tan i tant prendat, que digué al noi que demanés tot lo que volgués, que tot se li donaria.

El jove que diu:

—Doncs, vull la vostra filla.

El rei va enfadar-se que més no pogué; mes com havia donat la seva paraula, no tingué altre recurs que complir-la i donar-li per esposa la princesa.

Aquesta ne fou tota contenta i visqueren molt de temps feliços, fins que el rei, que no podia veure al jove, començà a dir a sa filla, que era llàstima que, essent filla d'un rei, s'hagués casat amb un home com aquell, que ningú sabia d'on venia; que a ella li pertocava un príncep; així, tant i tant perfidiejà, que l'arribà a convèncer i ella va consentir en fer-lo perdre.

Allavors el rei crida el jove i li diu:

—Aquesta nit he somniat que havia trobat l'anell de l'avia que va perdre dintre de la mar, el qual era un talismany. Amb això és precís que el vagis a buscar i no tornis fins que el portis perquè si no, et dono pena de la vida.

El noi es posà tot trist, que no n'hi havia per menys, i coneixent que la resolució del rei era ben ferma, se n'anà sense saber on daria, fins que es recordà de lo que li havia dit el serpent.

Ell que se n'hi va, el crida i li conta tot lo que li succeia.

El serpent que es tira al fons de la mar i al cap d'una estona surt amb el anell a la boca.

El noi el pren, li regracia el seu favor i se'n va a dur-lo al rei. Quan aquest el va veure, ne fou tot admirat, li prengué l'anell i no li digué res, mes a l'endemà al matí el crida i li diu:

—Aquesta nit he somniat que venia un ocell negre i que em robava tots els tresors del regne: amb això si dintre vintiquatre hores no em portes tots els ocells negres que en les meves terres hi hagi, et dono pena de la vida.

El noi se n'anà tot trist, i crida al serpent, i aquest que li diu:

—No t'espantis.

I se'n va per tots el boscos i mata tots els ocells negres que hi havia i els porta al jove. Aques li regracià el favor, ne carregà una pila de carretes i se n'anà a dur-los al rei, qui en fou tot admirat, mse al mateix temps ple de rabia.

A l'endemà al matí torna a cridar al jove i li diu:

—Aquesta nit he somniat que el rei de nostres veïnes terres s'havia entrat a mon regne i em prenía regne i corona. Si no vas i el mates, tens pena de la vida.

I el noi que diu:

—Bé, ja ho provaré; deixeu-me els vostres soldats.

—Tots me'ls necessito

I el noi se posà tot trist i anà a trobar el serpent, i aquets li diu:

—No t'espantis; agafa tants grans d'arena com puguis i tira'ls a terra.

El noi ho feu, i de cada gra n'eixí un soldat; així ho anà fent fins que tingué un exèrcit nombrós, que allavores l'emprengué contra el rei veí, li va donar una batalla que li guanyà, el matà i escrigué al seu sogre i a la seva esposa, que havia conquerit el regne i com a rei del mateix els hi oferia per si volien anar a pendre'n possessió i fer-ne un sol dels dos.

El rei ne fou tot content i comprengué que qui li donava un regne valia tant com un príncep. Així és que amb sa filla se n'anà a trobar-lo, li feu grans obsequis i festes i l'estimà com a fill propi, vivint, junts amb el pare del noi, que enviaren a buscar, per sempre més contents i feliços.

F. MASPONS I LABRÓS

RON BACARDI

Amunt, Amunt!

De les serres digau-me la pujada,
que vull anar als cims més enesprats,
vull rebre'l bès del sol en la mirada,
i vull respirà els aires perfumats.

Vull veurer llà d'enllà la plana morta,
i vull mirar la vall negra del fons;
i veure'l nuvol blanc que'l vent s'emporta;
i veure l'ample món sens horitzons.

La mar al lluny del lluny, esmortuida,
confont-se amb el cel en l'infinit;
i sentir ben aprop l'aspra embranzida
del llump aterrador, i son brogit.

Allà, voreta'l cel, veuré la terra
aixampliar-se a mos peus; i allà veuré
l'espai immens, que al nostre món aferra,
com a l'ocell aferra l'esparvé.

Damunt mateix del cap la volta blava,
tant blava quan hi toca la claror;
o el dolç mantell que'l mateix Déu brodava
per abrigar la terra en la foscor.

Allà, voreta'l cel, deu ser la vida
com un somni d'infant, deu ser com flor
que naix per mirà'l cel embadalida
i un cop li ha dat tots sos perfúms, se mor.

Ah, si pogués jo dalt dels cims volar-hi
com pot fer-ho l'ocell enamorat,
extendria les ales per anar-hi
i endinzar-me de allí a la immensitat!

Mes si no soc ocell, en mes entranyes
sento com ales bategar mon cor.
Mon cor m'ha de pujar dalt les muntanyes,
car vol viure i morir com una flor!

MAGI VALLS I MARTI

Editorial Ibèrica, Passeig de Gracia, 62-BARCELONA

Obres completes

de l'Il·lm. Sr. Dr.

D. Josep Torras i Bages

Bisbe de Vich

Vuit grans volums de 400 a 500 planes cada un, amb paper luxós i refinadíssima impressió

Preu de l'obra:

Per subscripció, pagament a la bestreta

Rústega . . . . . Ptes. 35
Tela 45

Acabat el temps de la subscripció la obra valdrà

Rústega . . . . . Ptes. 45
Tela . . . . . » 50

Poesies de Francesc Pujols

SOL I SERENA

Si sol i serena
fa tornar morena,
moreneta só:
tot m'enmorenia.
De dies bon sol,
de nits lluna plena:
sol i serena.

L'aimador no em vol:
no em vol ni em volia.
Si jo no tinc casa
tampoc ne voldria,
que jo no més vull
qui m'estimaria.
De dies bon sol,
de nits lluna plena:
sol i serena.

Camí, bon camí:
aon me duries?
Porta'm lluny d'aquí
que m'hi moriria.
Els arbres i el riu
d'ell me parlarien.
De dies bon sol,
de nits lluna plena:
sol i serena.

Els arbres i el riu,
i també les vinyes,
les vinyes aon
jo l'en coneixia.
No me'n va voler
ni mai me'n voldria.
De dies bon sol,
de nits lluna plena:
sol i serena.

No me'n volia, no,
que la morenor
no li plavia.
I jo què hi puc fer,
i jo què hi faria?
pobreta de mí!
De dies bon sol,
de nits lluna plena
si sol i serena
pobreta de mi
fan tornar morena!

Si ell no em volia,
perquè n'hi havia,
de dies bon sol,
de nits lluna plena?
perquè n'hi havia,
de sol i serena?

LA CANÇO DE LES OLIVES

Oliveres de l'estiu:
si no sou branques florides,
al menos ens oferiu

tot un bé de Déu d'olives.
A la vostra ombra els fonolls,
els fonolls i sajolides,
nodrint-se de bona olor
vos apríen l'amanida.
El vent en vostres brancams
troba una cançó joliva,
Qui no l'ha sentit cantar,
la cançó de les olives?

«A l'ombriu, l'ombriu del bosc,
hi ha una masia.
Si a la masia n'hi ha
una pubilla,
diu que s'és enamorada
anant a fira.»

Doneu-me per cantar-la, un grapat d'olives,
que me les posaré al plat ben amanides.

«Vetaquí que ve que va
que la pubilla
la bona gana ha perdut
i es decandia.
Sos pares no ho saben pas
de què patia;
sos pares cerquen remei
i enlloc n'hi havia.

Al món no més ho sab un
del què patia,
que si la volgués guarir
la guariria.

Un dia, al nà a seure a taula,
fa la pubilla
que ella es volia morir,
que es moriria.
Que fins l'olor de vi bò
la mataria.

—Com ho farem, marit meu,
com ho farem?

—Si ella se'ns mor, muller meva,
ens morirem. —

Ja li'n porten un platet
curull d'olives.

Qui el fa portar, aquest platet?
Qui el portaria?

—El fa portar un jovenet
per la pubilla.

—Pare, deixeu-me'l tastar.
—Tasta'l, la filla.

—Fan bona olor de fonoll
i sajolida. —

Tantost sentint-ne l'olor
ja es reeixia.»

Doneu-me per cantar-la, un grapat d'olives,
que me les posaré al plat ben amanides.

CORRANDES

Aquest any les avellanes
han retardat d'allò més:
passa Santa Madalena
i elles no li diuen rès.

M'estimo tant el meu poble
que en lloc més del món m'agrada:
no més de veure els voltants
ja em sembla que sóc a casa.

Cada pinya que esgranàvem
ens partíem un pinyó:
a cada pinyó hi trobàvem
la mà de Nostre Senyor.

Les roses que tu em donaves
me les poso sobre el cor,
Si tota te'm prometessis
davant de l'altar major!

Era tan nina a les hores,
quan me vares jurà amor,
que ara que soc dona feta
encara me'l sento al cor.

Mai he vist tanta verdor
com al jardí que tenia,
que, de tant com l'he regat,
les fulles em coneixien.

Jo et voldria dir que ets blanca,
que ets blanca et voldria dir;
que tens més blancor que el poble
el diumenge al dematí.

La cambra del teu repòs
t'hi vesteixes i despulles;
la cambra del teu repòs,
com un niu entre les fulles.

La corona que tu portes
és tot un roser florit:
les roses que jo et desfullo
te cauen damunt del pit.

Les teves mans són tant blanques
que ens serveixen de mirall:
quan al teu costat m'assento,
tots dos ens hi anem mirant.

Tinc una vinya a la plana
que enamora de mirar:
ella es girava per veure-la
quan jo n'era un troç enllà.

Un bosc de pins n'hi havia,
a cada pi un niu d'ocells,
i allí on tu m'esperaves
una mata de clavells.

Quan me feien anà a estudi,
tot el dia estava trist:
un dia que no ho estava
te vaig trobar pel camí.

LA BALADA DEL FUSTER

Jo vaig voler ser fuster,
l'ofici que més m'agrada:
Sant Josep també ho va ser,
i de molta anomenada.
A casa hi venien bé,
però una cosa els espantava,
que el dia que es moriran
jo els hauré de fer la caixa.

Me van posar d'aprenent
a cal fuster de la Plaça:
els primers dies que hi sóc
tota la gent s'hi parava.
—I doncs, que fas de fuster?—
era lo que em preguntaven.
La feina que faig de gust,
el fer l'adob d'una casa:
la casa que hem adobat
una noia s'hi estava.
Quan aprí els finestrons
ella passa la bugada;
no més que per aprì'ls
de vegades els tancava.
Quan el quarto era tot fosc
ella fugia espantada,
que un dia jo li vaig dir
si volia una abraçada.
El dia que entro fadrí,
per una cosa m'agrada:
si la trobo pel carrer
la bona nova li dava.
Ella em diu que em porta amor
i jo que més n'hi portava.

La botiga que jo tinc
me la va comprà el meu pare.
El dia que em vaig plantar
me van vení a fer un encàrrec.
La noia que me'l va fer
és la que a mi m'agradava:
la feina que m'encomàn,
si li faria una taula.
la taula prou li faré,
i més que no em demanava,
que també li faig un llit
i tot parament de casa.
L'armari que jo vaig fer
hi posarem roba blanca;
la calaixera que he fet
hi haurà una pedra marbre
que jo l'aniré a comprar
la vigília de casar-me.

Ara que ja soc casat
i tinc botiga parada
ens ha vingut un filllet
que tots dos ens l'estimàvem.
Ella el baixa a la botiga,
un breçol li apriava,
feia un bon munt d'encenalls
i allí damunt el posava.
El fill, que se'ns fa grandet,
hi feia moltes rialles.
De tant grandet com se'ns fa
tenia les dents posades:
li poso el dit a la boca
i sento que em mocegava.

Un dia, en havent dinat,
sento tocar les campanes,
que s'ha mort un company meu,
el que jo més m'estimava.
L'encàrrec que a mi me'n fan,
si li faria la caixa:
la caixa jo li faré
si la força m'hi bastava.
Així que sóc a mig fer,

el plor que em ve m'anegava,
més a més que ara es fa fosc,
com les vetlles són molt llargues
—Company meu, no podré pas
de tant com jo t'estimava.—
Te'n veig entrar un foraster
que me'n dona una abraçada:
amb l'abraçada que em dó
conec al que m'abraçava.
—Soc jo, que et vinc a ajudar,
que tu no em pots fer la caixa:
de tant companys que hem sigut
la teva força no hi basta.—
Jo m'assento en un recó,
que el plor cara avall m'anava:
cada cop que ell ha donat
els ulls com mars me rajaven.
Tot bon punt ell ha enllestit
m'n dona un altra abraçada,
se'n posa la caixa al coll,
i carrer avall se n'anava.

LA MEDALLA

Si eren tres germanes,
n'anaven a la font:
troben al diable,
vestit de minyó.
—Tu et dius Marguerida,
tu et dius Concepció,
i tu Elionora,
que ets l'Elionor.
Totes sou formoses
de gran formosor.
Quina de vosaltres
me darà l'amor? —
La una es mira a l'altra
plenes de rojor:
—Quin galant, germana!
Quin galant minyó!—
Mentres que això deien
eren a la font.
El galant s'acosta
molt complimentós.
—Com que el càntir pesa
l'omplirem tots dos, —
Així que l'omplien,
al bell mig del doïl
obiren la Verge
que somriu d'amor,
petita, petita,
com un joiell d'or.
Així que l'ha vista,
el dimoni bot:
ja fuig cap els boscos
corrent com un llop.
Les tres germanetes
queien de genolls:
la Verge es fonia,
rajanta frescor.
Quan elles tornaven
de la santa font,
sobre el cap el càntir,
anaven de rengló.
Si en el primer càntir
hi llu un raig de sol,

la Verge s'hi posa
igual que un moixó,
al mig de la nança
en la resplendor.
Les dues germanes
són admiració:
la una ja l'agafa
amb gran atenció
petita com era
li'n fan un petó.
Al pit se la posa
la xica Elionor.
Arriben a casa
amb gran alegror.
—O, mare, la mare!
Mireu quin tresor!—
El pit s'escorcolla
com un pom de flors:
no hi troba la Verge
en tanta blancor,
sinó una medalla
de l'or brillador
amb una cadena
d'argent del millor.

LA ORACIO DE LES NENES

Mare de Deu que s'ou damunt la fosca,
voltada de claror tota la nit:
dau-me el repòs, ara que al llit m'acotxo.
Jo sé la vostra mà sota el coixí.

De tant xica que soc no sé cap cosa:
no em sé pas de calçar, tampoc vestir:
no més sé la oració que ara us endreço,
que Vos mateixa l'ensenyau a dir.

Recordeu-vos de quan erau petita
i, com a mi, la mare us duia al llit:
els àngels i els arcàngels us vetllaven
i dormíeu d'un sòn tota la nit.

L'OCELLET

L'ocellet no vol volar:
ja volaria,
ja volaria;
l'ocellet no vol volar:
ja volaria
si fos clar.

Sota l'ala té el capet;
sota l'ala,
sota l'ala;
sota l'ala té el capet,
sota l'ala
arrupidet.
Té la ploma estarrufada,
tota molla,
tota molla;
té la ploma estarrufada,
tota molla,
de rosada.

Ventijol del dematí;
vina vola;

vina vola;
ventijol del dematí:
vina vola,
cap aquí.

L'ocellet s'ha despertat:
se'n quedava,
se'n quedava;
l'ocellet s'ha despertat:
se'n quedava,
enlluernat.

Tot el cel és blau de fresc:
piula i canta,
piula i canta;
tot el cel és blau de fresc,
piula i canta,
l'ocellet.

Tant bon punt arrenca el vol,
brillejava,
brillejava;
tant bon punt arrenca el vol,
brillejava,
amb el bon sol.

Ventijol que l'ha bufat,
la rosada,
la rosada;
ventijol que l'ha bufat,
la rosada
li ha espolsat.

L'ocellet aixeca el vol:
canta i vola;
canta i vola;
l'ocellet aixeca el vol,
canta i vola
que fa sol.

A cada cop que han donat,
els fonaments trontollaven.
Tot el carrer es posa trist
i d'aquells cops ressonava.
Me n'entro dintre el casal;
l'escala ja tremolava;
el menjador m'ha mirat
com si jo fos de la casa,
amb aquell posat que em fa
que tot el cor se'm trencava.
Quan me'n vaig cap a sopar
trobo al pare i a la mare
que em donen la bona nit
asseguts de cap a taula.
Així que em poso a sopar
el menjador em contemplava:
de tant com l'he contemplat
el meu cor se n'agradava:
la claror que el llum hi fa
és una claror de casa.
Al ser endemà al dematí
jo me'n lleva a punta d'alba:
me'n vaig a veure el casal:
trobo la porta tancada.
Així que anava a trucar,
desseguida em repensava,
que ja hi conec la buidor,
allà en les portes tancades.
Cada dia al dematí
el que hi venia hi trucava:
així que senten trucar,
els de dintre contestaven.
Els veïns ho han sentit
i ningú se l'escoltava,
que no més amb el trucar

cada ú coneix la casa.
Jo que m'assento al portal:
als paletes esperava.
Van venint de un a un:
molt trist que jo me'ls guaitava!
Així que obren el portal
veig la casa desolada
i una gran clamor que hi ha
que entrava per la teulada.
Ja la començo a seguir
com si fos amo de casa:
el gran soroll que s'hi sent
tot jo que me'n aixordava.
Mentre anava seguint
Veig les portes arrencades,
que és cosa que fa molt trist
pensar que abans les tancaven.
Quan sóc aprop de l'escó
te'n veig la llar apagada:
aquell gran foc que hi va haver
me semblava que hi cremava,
que encara hi queda l'escalf
de quan la gent s'hi estaven.
Prontament sento un gran cop
que tot el sostre es badava:
ja em veig la blavor del cel
com una gran flamarada:
la flamarada que veig
tota la llar inondava.
La casa se'n puja al cel,
la pedra en terra quedava:
quan me miro la blavor
jo sempre me'n recordava.

FRANCESC PUJOLS

LA CASA

El carrer que jo m'estic
és el que a mi més m'agrada.
Caminant amb els ulls clucs
coneixeria les cases
no més de sentir el soroll,
el soroll de parar taula.
Les cases del meu carrer
són les més assolaiades.
La més vella que jo hi sé,
ara començava a caure:
els estadants se n'han anat,
els estadants se n'anaven.
Com demà de bon matí
les obres hi començaven,
les obres que hi han de fer,
el meu cor se'm llacerava.
Com la volen tirar a terra,
que en començaràn un altra,
cap allà a entrada de fosc
jo que hi dono una passada:
la guaito de dalt a baix
la veig tota tancada.
Al ser endemà al dematí
els paletes hi anaven:
se posen a treballar,
que la fresca hi convidava.

Histories extraordinàries d'Edgar A. Poe

Col·loqui de Monos i Una

Aquestes coses són en l'esdevenidor.
SOFACL., ANTIG.

Una. — «Ressuscitat».

Monos. — Sí, bellíssima i molt adorada Una, «ressuscitat». Aquest era el mot sobre el sentit místic del qual jo havia meditat tant de temps, refusant les explicacions de la clerecía, fins que la Mort mateixa resolgué l'enigma per mi.

Una. — La Mort!

Monos. — Com tu fas estranyament eco a les meves paraules, dolça Una! Jo observo també una yacil·lació en el teu país — una joiosa inquietut en els teus ulls. Tu estàs confosa i opremuda per la majestuosa novetat de la Vida Eterna. Sí, era de la Mort que jo parlava. I com *aquí* sona singularment aqueix mot qui un temps solia portar la terror a tots els cors — llençava una taca damunt de tots els plaers!

Una. — Ah! la Mort, l'espectre qui seia en tots els festins! Què sovint, Monos, ens som perduts en meditacions sobre la seva

natura! Que misteriosament feia de controlador de la benhaurança humana — dient-li: «fins aquí, i no més enllà!» Aquella ardent amor mutua, Monos meu, qui cremava dins els nostres pits — que vanament ens llagotejàvem a nosaltres mateixos, sentint-nos tant feliços totjust ella neixia, que la nostra felicitat s'enfortiria amb la seva força! Ai làs! l'amor creixia, i amb ella creixia dins els nostres cors la temença de aquella hora mala qui s'acuitava a separar-nos per sempre! Així, amb el temps, amar esdevingué una dolor. L'odi hauria estat una mercè, aleshores.

Monos. — No parlis aquí d'aquestes penes, cara Una — meva, meva per sempre ara!

Una. — Però la memoria de la tristesa passada — no fa la joia present? Encara tinc molt per dir de les coses qui han estat. Sobre tot, jo cremo per conèixer els incidents del teu viatge través la negra Vall i l'Ombra.

Monos. — Quan doncs la radiosa Una

demanà rès del seu Monos debades? Jo ho contaré tot menudament — però en quin punt cal que la fantàstica narració comenci?

Una. — En quin punt?

Monos. — Tu ho has dit.

Una. — Jo et comprenc, Monos. En la Mort tots dos hem après la inclinació de l'home a definir l'indefinible. Jo no diré, doncs, pas: comença en el punt que cessa la vida — sinó: Comença en aquell trist, trist moment que, la febre havent-te jaquit, tu caigueres dins una sopor sense bleix i sense moviment, i que jo vaig tancar les teves parpelles empalidides amb els dits apassionats de l'amor.

Monos. — Un mot a la primeria, Una meva, relativament a la condició general de l'home en aqueixa època. Tu recordes que un o dos savis de la nostra avior — savis de fet, anc que no en la estima del món — havien gosat dubtar de la propietat del terme «progrés», aplicat a la marxa de la nostra civilització. Certs períodes de cadascuna de les cinc o sis centúries qui precediren a la nostra mort, veieren aixecarse alguna vigorosa intel·ligència lluitant bravament per aqueixos principis dels quals la evidència ara apareix tant palesa a la nostra raó; principis qui haurien degut ensenyar a la nostra raça, de sotmetre's a la guia de les lleis naturals, millor que no pas voler-les controlar. A llargs intervals apareixien alguns esperits sobirans, qui miraven cada avenç en la ciencia pràctica com una reculada en la veritable utilitat. A voltes l'esperit poètic, — aqueixa intel·ligència que ara sentim com la més encelada de totes — ja que veritats de la més alta importància només podien ser-nos copçadores per aqueixa *analogia* qui parla irrecusablement a l'imaginació sola, i per la raó desamparada no té cap pes — a voltes aqueix esperit poètic avençà de un pas a la filosofia palpentera, i trobà en la paràbola mística de l'arbre de la ciencia i del seu fruit defès, generador de la mort, una advertència clara, que la ciencia no és pas bona per l'home en la edat infantívola de la seva ànima. I aqueixos homes, els poetes, vivint i morint en mig de la befa dels «utilitaristes» — grollers pedants, qui s'arrogaven un títol del qual els befats eren tots sols dignes — aqueixos homes, els poetes, giraven el llur estudi enyoradament, però no sense saviesa, cap als dies antics que les nostres necessitats eren tant senzilles com aguts els nostres gaudiments — dies que la *alegría* era un mot inconegut, tant era solemnia i pregón l'accent de la felicitat — dies sants, augusts i beneits, que els rius blaus corrien a plena riba entre'ls turons inartisats i s'endinsaven al lluny dins les solituds de les forestes primitives, odorants i inexplorades.

No obstant aqueixes nobles excepcions de l'absurditat general no servien sinó per forficar-la per l'oposició. Ai! érem davant

llats en els pitjors de tots els nostres mals dies. El gran «moviment» — aquest era el terme en la gerga d'aleshores — anava endavant: commoció malaltia moral i física. L'Art — les Arts — s'aixecaren supremament, i, un cop damunt del trone, tiraven cadenes sobre l'intel·ligència qui les havia acimades en el poder. L'home, qui no podia sinó reconèixer la majestat de la Natura, caigué en una infantívola exultació pel domini sempre creixent que adquiria sobre'ls elements d'aquesta Natura. Fins i tot mentres paonejava i feia el Déu, una imbecil·litat infantina li venia assobre. Com se podia suposar des de l'origen de la malaltia, aviat fou infectat de sistemes i d'abstraccions. S'embolicà en generalitats. Entre altres idees estranyes, la de l'igualtat universal guanyava terrè; i a la faç de l'Analogia i de Déu — a despit de la veu alta i bona conselleria de les lleis de la *gradació* qui penetren tant visiblement totes les coses del Cel i de la Terra — feren-se folls assaigs per establir una Democràcia universal. Aquest mal brotà necessàriament del mal capdevanter — la Ciencia. L'home no podia al mateix temps esdevenir savi i sotmetre's. Totavegada s'aixecaren innumbrables ciutats, enormes i fumants. Les fulles verdes s'arronçaven davant la alena calentà de les fargues. La bella faç de la Natura es deformà com amb els damnatges d'alguna malaltia fastigosa. I jo penso, dolça Una, que el sentiment, àdhuc ensopit, del forçat i del massa estiragaçat ens hauria degut aturar en aquest punt. Però ara sembla que pervertint el nostre *gust*, o millor, negligint cegament la seva cultura a les escoles, ens hem el-laborat la nostra propia destrucció. Perque, en veritat, dins aquesta crisi era el gust sol — aqueixa facultat que, marcant el bell mig entre l'intel·lecte pur i el sentit moral, mai no ha pogut ser menysmirat impunament — era aleshores el gust sol això qui podia retornar-nos gentilment a la Bellesa, a la Natura i a la Vida. Més ai el pur esperit contemplatiu i la majestuosa intuïció de Plató! Ai *Mousikê* que ell mirava justament com una educació suficient per l'ànima! Ai d'ell i d'ella! — ja que ambdós éreu més que mai perduts dins l'oblit o dins el menyspreu, quan més desesperadament us necessitaven (*).

Pascal, un filòsof que tots dos amàvem;

(*) «No és difícil trobar un [mètode d'educació] millor que el que ja és descobert fa tant temps? El qual consisteix en la gimnàstica pel còs i la música per l'ànima»—*Republ* llib. 2 «No és doncs eficacíssima la educació per la música, ja que per ella penetren endins de tot de l'ànima el Ritme i l'Harmonia, i se'hi agafen més poderosament i li porten la *polidesa*, i fan l'home *polít d'esperit*... Lloarà el bell, i l'acollirà amb joia dins la seva ànima per nodrir-se'n i *esdevenir-ne bell i bó*»—*Ibid.* lib. 3.

La Música (*mousikê*) tenia no obstant, entre'ls Atenesos una significació molt més comprensiva que entre nosaltres. Incloua no solament les harmonies del temps i del to, sinó la dicció, el sentiment i la creació poètiques, cadascun en el seu més ample sentit. L'estudi de la música era entre ells, de fet, el cultiu general del gust—d'això qui reconeix la bellesa—a diferència de la raó, qui només té que fer amb la veritat.

ha dit, amb quantà veritat! — «*que tout notre raisonnement se réduit à ceder au sentiment*»; i no és pas impossible, si l'època ho hagués permès, que el sentiment del natural hagués tornat a guanyar el seu antic ascendent sobre la brutal raó matemàtica de les escoles. Mes això no havia de ser. Prematurament duta per la intemperància de la ciencia, la vellura del món s'atançava. Això la massa de l'humanitat no ho veia, o bé, vivint golafrement, anc que sense benaurança afectava no veure-ho. Però, per mi, els anys de la Terra m'havien ensenyat a esperar la més completa ruïna com a preu de la més alta civilització. Jo havia pouat en la comparació de la Xina, senzilla i sofrida, amb l'Assíria arquitecta, amb l'Egipte astròleg, amb la Nubià més arterosa encara, la mare turbulenta de totes les arts, la presciència del nostre Destí. En la història (**) d'aquestes contrades jo havia trobat un raig de l'Esdevenidor. Les especialitats industrials d'aquestes tres últimes eren malalties locals de la Terra, i la ruïna de cadascuna ha estat l'aplicació del remei local; més pel món infectat en gran, jo no podia anticipar cap regeneració salvant en la mort. Ara bé, no podent l'home, com a raça, esdevenir extingit, jo vegí que li calia «*renéixer*».

I era aleshores, ma bella i amada, que nosaltres agomboldàvem cada dia els nostres esperits dins els somnis. Era aleshores que discorríem, a l'hora baixa, sobre'ls dies per venir, quan la faç de la Terra cicatritzada per l'Indústria, havent sofert aqueixa purificació (***) qui sola podia esborrar les seves abominacions rectangulars, es vestiria de nou amb la verdura, les comes i les aigües somrients del Paradís i tornarien a ser a la fi una habitació avinent per l'home: — per l'home purgat per la Mort — per l'home del qual la intel·ligència enoblida no trobaria pus una metzina en la ciencia — per l'home redimit, regenerat, beatificat, i ja immortal, i totavegada encara cenyit de *materia*.

Una. — Jo recordo bé aquestes converses, Monos amat; però la època de l'ignia ruïna no era tant aprop com imaginàvem, i com la corrupció de què tu parles ens permetia certament creure. Els homes visqueren i moriren individualment. Tu mateix emmalaltires, i passares a la tomba; i la teva constant Una t'hi ha seguit promptament. I anc que la centúria que d'aleshores ençà és descorreguda i la conclusió de la qual ens torna l'un a l'altre, no hagi torturat els nostres sentits endormiscats amb la impaciència de la seva llargaria, no obstant, Monos meu, això bé ha fet una centúria.

Monos. — Dignes, més aviat, un punt dins el vague infinit. Incontestablement, fou

(**) «Historia», de *historein*, contemplar.

(***) El mot «purificació» sembla aquí usat amb referència a la seva arrel en grec *pyr*, foc.

durant el repapieig de la Terra que jo vaig morir. El cor afadigat d'angoixes qui tenien l'origen llur en el renou i la decadència generals, vaig sucumbir a la febre crudel. Després de uns quants dies de patiment, després de molts de desvaris i èxtasis, dels quals tu malentenies la expressió per la del dolor, mentres jo em desficiava impotent per desenganyar-te—després de uns quants dies em vingué assobre, com tu has dit, una sopor sense bleix i sense moviment, i els qui m'estaven a l'entorn anomenaren això la *Mort*.

Els mots són coses vagues. El meu estat no em privava pas de sentiment. No em semblava gaire diferent de l'extrema quietut de un qui, havent-se adormit llargament i pregona, ajegut immòbil, prostrat en un mitjorn del solstici, comença a esmunyir-se poc a poc dins la consciència del seu mateix, pel sol fet de la suficiència del seu sò, i sense ser despertat per cap destorb exterior.

Jo no respirava pus. El pols era immòbil. El cor havia cessat de batre. La volició no era departida, però era sense eficàcia. Els sentits gaudien de una activitat insòlita, anc que excèntrica, usurpant-se sovint les funcions a l'atzar. El gust i el fltat es confonien inextricablement, formant un sol sentit, anormal i intens. L'aigua de rosa amb ~~que la teva tendresa havia havia amorosit~~ que la teva tendresa havia amorosit els meus llavis en el moment suprem, em ~~donava la idea de boles flors — flors fars~~ tàstiques infinitament més belles que no cap de la vella Terra, però de les quals veiem aquí florir els models entorn nostre. Les parpelles, transparents i dessagnades, no oferien absolutament cap obstàcle a la visió. Com la volició era sospesa, les boles no podien girar dins les conques llurs — però tots els objectes mésos dins el camp de l'hemisferi visual eren vistos amb més o menys distinció; els raigs qui queien sobre la retina externa, o dins la còrnea de l'ull produint un efecte més viu que els qui colpíen de front o en la superfície anterior. Totavegada, en el primer cas, aquest efecte era tant anòmal que jo l'apreciava només com un sò — sò dolç o discordant segons que les coses qui es presentaven al costat meu fossin lluminoses o ombrívols — arrodonides o de contorn angular. La oïda ensems, anc que sobreexcitada, no tenia res de irregular en la seva acció — estimant els sons reals amb una precisió no menys extravagant que la de la seva sensibilitat. El tocar

havia sofert una modificació més peculiar. Rebí les seves impressions tardanament, però les retenia amb toçuderia, i en resultava sempre el més alt plaer físic. Aixís la pressió dels teus dolços dits damunt les meves parpelles, de primer entuvi no fou percebuda més que per la visió; però, a la llarga, força estona després que els en retiraves, ompliren tot el meu ésser de una delícia sensual immesurable. Dic de una delícia sensual. *Totes* les meves percepcions eren purament sensuales. Els materials fornits pels sentits al cervell passiu, la intel·ligència morta no els el-laborava ni els donava cap forma. En tot això de dolor n'hi havia una mica, de voluptat molta; però de pena o plaer moral, gens. Així el teu foll sanglotar flotava dins la meva orella amb totes les seves cadences planyívols, i era apreciat en cada variació de tò malinconiós; però eren notes musicals suaus i res més; no portaven a la raó extingida cap insinuació de les tristesses qui els donaven naixença; mentres que les vastes llàgrimes incessants qui queien damunt del meu rostre, qui parlaven als assistents de un cor romput, penetraven simplement d'èxtasi cada fibra del meu ésser. I això era en veritat la *Mort*, de que els presents parlaven reverenciosament, en un baix murmuri — i tu, dolça Una, a esgarips i forts sanglots.

M'agençaren per l'ataüt — tres o quatre figures ombrívols qui revolejaven d'ací i d'allí enfeinadament. Quan ells atravessaven la línia directa de la meva visió m'afectaven com a *formes*; però en passar pel meu costat les imatges llurs se m'impressionaven amb la idea de crits, gemecs, i altres expressions lúgubres de terror, d'horror o de sofrença. Tu sola, amb la teva roba blanca, passaves en totes direccions musicalment a l'entorn de mi.

El dia s'acalava; i, com la llum s'anava esvaint, jo fui prè de un vague neguit — una ansietat pareguda a la de un home qui dorm quan sons reals i tristos cauen continuament dins la seva orella — febles sons de campana llunyans, solemnes, a intervals llargs, però iguals i mesclant-se amb somnis melanconiosos. La nit arribà, i amb les seves ombres una feixuga desolació. Ella opremia els meus membres amb la opressió de un pès enorme, i era palpable. Hi havia també un sò planyívol, no gaire diferent del tornaveu distant de la ressaça, però més sostingut, el qual, començant des del crepuscle, s'havia fet més fort amb les

tenebres. De sobte entraren llums dins la cambra, i desseguida aquest eco s'interrompé, es canvià en esclats freqüents, desiguals del mateix sò, però menys llòbreg i menys distint. L'aclaparant opressió era alleujada en gran part; i eixint de la flama de cada alimara (perque n'hi havia moltes) un cant de una monotonía melodiosa s'escolava incessantment a dins les meves orelles. I quan aleshores, amada Una, atançant-te al llit on jo jeia estirat, tu t'assegueres graciosament al costat meu, alenat el perfum dels teus llavis suaus, i apretant-los sobre'l meu front, alguna cosa muntà tremolosament dins el meu sí, mesclada amb les sensacions merament físiques engendrades per les circumstancies, alguna cosa anàlega al sentiment mateix — un sentiment qui per meitat apreciava la teva ardent amor i la teva dolor, i per meitat hi responia; però aquest sentiment no feia arrel dins el cor paralizat; semblava una ombra millor que una realitat; i s'esvaí promptament, a la primeria en una extrema quietut, après en un plaer purament sensual com abans.

I aleshores, del naufragi i del caos dels sentits naturals, semblà haver-se aixecat dins de mi un sisè sentit, de tot en tot perfecte. Jo trobava en la seva acció una estranya delícia, — però una delícia encara física, sense que l'enteniment hi tingués cap part. El moviment en l'ésser animal havia cessat en absolut. Cap muscle no tremia, cap nervi no vibrava, cap arteria no palpitava. Però em semblava ser-me nada dins el cervell *aquesta cosa* de la qual cap mot no donaria a l'intel·ligència purament humana una concepció mal que fos confusa. Deixa'm dir-ne una pulsació del pèndol mental. Era la corporització moral de l'idea humana abstracta del *Temps*. Es per l'absoluta igualització d'aquest moviment — o de tal com aquest — que els cicles de les esferes celestials han estat regulats. Amb l'ajuda d'ella jo mesurava les irregularitats del relloige de damunt la xemeneia, i dels relloiges de les persones presents. Els llurs tic-tacs venien sonorament a les meves orelles. La més lleu desviació de la mesura justa — i aquestes desviacions eren predominants — m'afectava igual que les violacions de la veritat abstracta solen, damunt la terra, afectar el sentit moral. Anc que no hi hagués dins la cambra dos moviments qui marquessin alhora exactament els seus segons, jo no tenia cap dificultat en retenir imperturbablement dins el meu es-

ROYAL

Rambla dels Estudis, núm. 8

◆ Cada tarda Tè-concert ◆ Souper-concert a la sortida dels teatres ◆

RESTAURANT * Menú des de 5 pessetes

El Saló més elegant de Barcelona per banquetes i lunchs

perit el timbre, i les errors relatives de cadascun. I això — aquest sentiment de la duració agut, perfect, existent per ell mateix — aquest sentiment existent amb independència de un seguit qualsevolga de fets (mena d'existència intel·ligible talvegada per l'home) — aquesta idea — aquest sisè sentit, sorgint de les cendres del reste, era el primer pas sensible i cert de l'ànima intemporal sobre la llinda de l'Eternitat temporal.

Era mitja-nit; i tu seies encara al costat meu. Tots els altres havien jaquit la cambra de Mort. M'havien més dins l'ataüt. Les alimares cremaven a pampellugues; això es traduïa en mi per la tremolor dels cants monòtons. Però totduna aquests cants mimvaren de claretat i de volum. A la fi, cessaren. El perfum morí dins els meus badius. Les formes no afectaven pus la meua visió. La opressió de les Tenebres es llevà del meu pit. Una sorda commoció com la de l'electricitat penetrà el meu ésser, i fou seguida de una pèrdua total de l'idea del tocar. Tot allò qui restava del que l'home anomena sentit, es fongué en la sola consciència de l'entitat, i en l'únic i immutable sentiment de la duració. El còs mortal havia estat a la fi colpit per la mà de la fatal *Destrució*.

I totavegada no tota sensitivitat era desapareguda; perquè la consciència i el sentiment subsistents supliren algunes de les seves funcions per una intuïció letàrgica. Jo apreciava l'esfereïdor canvi qui ara començava d'obrar-se en la carn; i com l'home qui somnia té alguna vegada esment de la presència corporal d'algú qui se li decanta envers, així, dolça Una, jo sentia sempre sordament que tu seies al meu costat. Així, també, quan el mig-jorn del segon dia vingué, jo no era pas inconscient de tot en tot, dels moviments qui t'apartaren del meu costat, qui em tancaren dins l'ataüt, qui em posaren dins el fèretre, qui em portaren a la tomba, qui m'hi davallaren adins, qui amuntegaren feixugament la terra sobre meu, i qui així em jaquiren, dins la negror i el poderiment, als meus sons tristos i solemniais amb el verm.

I allí, dins aqueixa presó qui té pocs secrets per revelar, rodolaren els dies, i les setmanes i els mesos; i l'ànima sotjava escrupulosament cada segon qui fugia, i, sense esforç prenía nota de la seva fugida — sense esforç i sense objecte.

Un any passà. La consciència de l'ésser havia esdevingut gradualment més confusa, i la de la mera *localitat*, havia en gran part usurpat l'indret d'ella. La idea d'entitat s'era negada dins la de *lloc*. L'estret espai qui confinava això qui havia estat el còs esdevenia ara el còs mateix. A la llarga, com sovint passa als qui dormen (el son i el món del son són les úniques imatges de la *Mort*) — a la llarga, com sovint passava sobre la terra a l'home pregonament

adormit, quan un llampec de llum el feia estremir en un mig-deixondiment, deixant-lo mig agomboldat dins els seus somnis — així per mi, dins l'estret abraç de l'*Ombra* vingué aqueixa llum qui sola tindria poder de fer-me estremir — la llum de l'*Amor* immortal. Uns homes vingueren a feinejar a la tomba on jo jeia a les fosques. Remogueren la terra humida. Sobre'ls meus ossos polsinejants davallaren l'ataüt de Una.

I després, una vegada encara, tot fou no-rès. Aqueixa nebulosa llum s'era extingida. Aqueix feble frissament s'era esvaït dins la immobilitat. Força lustres són sobrevinguts. La pols és tornada a la pols. El verm ja no té pus pastura. El sentiment de l'ésser

havia a la llarga de tot en tot desaparegut, i en comptes d'ell — en comptes de tota cosa — regnaven, suprems i perpètuu autòcrates, el *Lloc* i el *Temps*. Per allò qui *no era* — per allò qui no tenia cap forma — per allò qui no tenia cap pensament — per allò qui era sense ànima, i no posseïa pus un àtom de materia — per tot aqueix no-rès, por tota aqueixa immortalitat, la tomba era encara un sojorn, i les hores corrosives, una societat.

C. R. B., trad.

El millor Cafè és el torrefacte de *La estrella*.—Carme (Davant de Betlem).

De la Premsa

A "La Dépêche" de Toulouse

No hemos esperado que el triunfo de las armas fuera favorable a los aliados para alistarnos en las filas de los partidarios de Inglaterra y Francia. Desde el primer momento, desde que Alemania se lanzó a la guerra de agresión, antes de que la conciencia universal, horrorizada por la destrucción de Lovaina, pusiera el peso de sus deseos en la balanza de la guerra en favor de los aliados, nos declaramos partidarios de la Triple Entente. Con nuestra actitud respondíamos a la tradición de *La Publicidad*, entusiasta partidaria siempre y en todo momento del acuerdo con Francia, y además obedecíamos a dictados de nuestra conciencia que nos imponía el deber de declarar públicamente nuestra simpatía a la nación hermana agredida.

Era la nuestra, como la de todos los elementos liberales y avanzados de España, una simpatía platónica, pero consciente y sobre todo sincera, mucho más sincera que la de los que han emplazado las baterías de su simpatía calculada, interesada, contra el Banco de Francia. Ofrecimos a la República francesa lo único que podíamos ofrecer, sin actuar de cobardes capitanes Araña, que pretenden embarcar al pueblo español, desangrado por la aventura de Marruecos, en una nueva e infecunda aventura, para quedarse ellos en tierra y disfrutar de los beneficios que el negocio les reportara.

Un periodista republicano, ilustre y honrado, a cuyo lado es un pigmeo Lerroux, pues el jefe de los radicales está muy por bajo de Roberto Castrovido, en cultura y en abnegación, ha calificado como se merecía, duramente, la actitud de Lerroux, al ofrecer a Francia el concurso de España en la horrible lucha entre el imperialismo austro-alemán y la Triple Entente.

Castrovido, que no desprecia a Lerroux como nosotros le despreciamos con motivo, porque hemos vivido de cerca todo el proceso de su vida política, combatía en *El País* la actitud de Lerroux en estos términos:

«Los defensores de la neutralidad de España son, según Lerroux, «neutros» impotentes, sin sexo, cobardes. ¡Cuidado, amigo,

cuidado! No titubeo en declararme cobarde para lanzar a una guerra insana a 100.000 o 200.000 compatriotas. Es muy fácil tener valor para contribuir más o menos directa o eficazmente, a que otros luchen y se sacrifiquen y pierdan la vida. Es el valor de los emperadores que declaran la guerra, de los oradores y periodistas que entontecen a las masas combatientes, y de los sacerdotes que las inflaman con sus prédicas y las animan con sus bendiciones. Me declaro cobarde.»

Lerroux ha ido a París y le han recibido Wiviani, Briand y Sembat, entre otros. De vivir el ilustre Jaurés no le hubiera recibido, pues conocedor el ilustre socialista francés, por persona en la que tenía gran confianza, de la actuación política de Lerroux, no quiso estrechar la mano del jefe de los radicales cuando éste intentó entrevistarse con él.

Cuanto dejamos apuntado se relaciona con la actitud algo hostil de la Prensa francesa contra España después de la visita de Lerroux. Esa actitud no nos extraña en los periódicos de París, que por lo general, acostumbra a estar mal informados de todo lo que se refiere a España. Nos sorprende y nos duele la actitud de nuestro estimado colega de Toulouse «La Depeche» al juzgar con ligereza el ambiente germanófilo que dice se respira en España.

Para que nuestros lectores puedan juzgar con conocimiento de causa, he aquí lo que dice «La Depeche»:

***

«Salvo, quizá, del lado de España y del lado de Turquía, no se descubre en favor de Alemania una de esas corrientes entusiastas que crean, sino las alianzas, por lo menos las amistades. No hablaremos del imperio otomano, desde largo tiempo entregado a Alemania; pero la actitud de España sorprende a muchas gentes de este lado de los Pirineos. Evidentemente, el pueblo español, en su gran mayoría, no olvida que es de raza latina y que entre el germano y él hay un abismo desde el punto de vista de la costumbre, de la cultura y del pensamiento;

pero existe en España más de un foco de intrigas donde se intenta desesperadamente obrar sobre la opinión engañándola. No nos ocuparemos de la miserable campaña de noticias falsas que se lleva a cabo desde la apertura de las hostilidades entre Francia y Alemania. Sabemos demasiado, y todo el mundo lo sabe como nosotros, que en ciertos periódicos se han rechazado sistemáticamente despachos en los que la verdad estaba lealmente expuesta, para dar preferencia a los telegramas de la agencia Wolff, que serían abominables si no fueran ante todo, ridículos. Vendrá el tiempo de la verdad y cuando llegue, la noble nación española se asombrará, quizá un poco violentamente, de haber sido tan indignamente engañada largo tiempo.

Mientras, quizá no es indiscreto indicar, que en algún sitio, en un chalet situado en un lago que no está en territorio español, en reuniones cotidianas, altos personajes entrevén ya la posibilidad de una victoria alemana y del beneficio que podría obtener España. En estas reuniones se da gran crédito a la promesa del Kaiser, de dar a nuestra vecina una parte de los Pirineos, después del desmembramiento de Francia.

Ya se sabe lo que valen las promesas del Kaiser. En cuanto a su victoria, todavía no es, aun falta mucho, un hecho. No importa que los ilustres personajes de que hablamos deslumbren a los jefes de ciertos partidos con la perspectiva riente de una España engrandecida sin combatir y contribuyen, por su juego maquiavélico, a mantener un estado de espíritu netamente hostil a la causa francesa, que es también la del derecho, la de la justicia y la de la libertad. ¿Hasta cuando va a durar este juego? No lo sabemos. Pero no dudamos que el deseo de los pescadores en agua turbia fracase lamentablemente. Por algo España es la patria del Cid.»

***

Empecemos por el final. Dice el articulista de «La Depeche» que «por algo España es la patria del Cid», como dando a entender que perdura en nosotros el espíritu conquistador. En lamentable error incurre. Perdura ese espíritu, no por idealismo, sino por positivismo, en la oligarquía militar—que no es el Ejército—y en la oligarquía que ha menester del reparto de prebendas para que subsista la ficción de su poder y se eternice su dominio. En el pueblo, que sufre resignado, con paréntesis fugaces de rebelión, como en 1909, la dictadura de las dos oligarquías, ya no subsiste ese espíritu. La tumba del Cid está cerrada con siete llaves. Porque el pueblo es víctima de los que le gobiernan y de los Lerroux que explotan su incredulidad, para abandonarle cuando se dispone a conquistar su liberación, se resigna a que le metan en aventuras como la de Marruecos, por la que no siente entusiasmo.

¿Acaso cree «La Depeche» que el mantenimiento de la neutralidad constituye un acto de hostilidad a Francia? Le da derecho a creerlo la conducta de Lerroux, pero si se enteran o si enteran desde Barcelona a nuestro estimado colega de Toulouse los muchos franceses que en nuestra ciudad viven y se hacen cargo de la situación de España, observará «La Depeche» que el mantenimiento de la neutralidad es la actitud seria y patriótica que a España le impone la realidad de su situación actual. Son los políticos avanzados, desde Pablo Iglesias hasta Mel-

quiades Alvarez, con las Sociedades obreras y las fuerzas vivas de la nación, es el productor, es toda España la que ha impuesto al Gobierno el mantenimiento de la neutralidad.

¿No sabe además «La Depeche» que desgraciadamente viven en nuestra patria dos Españas: la España progresiva, no la de agrupaciones políticas que hacen política menuda y eligen concejales defraudadores y diputados ineptos, sino la España que es ahora el nervio de la nación, la que impulsa su progreso, a pesar de los Gobiernos, la que hace digna a nuestra patria de figurar en Europa y la España militarista y reaccionaria?

La España europea es partidaria resuelta de la neutralidad, pero desea ardientemente el triunfo de Inglaterra y de Francia. La España militarista y reaccionaria, no se atreve, por cobardía, a proclamar la necesidad de ayudar a Alemania, pero anhela el triunfo del imperialismo austro alemán. Y con los reaccionarios y con los militaristas desean el triunfo de Alemania los intelectuales «manqués», porque creen que viste, no por admiración a la Alemania intelectual y socialista, sino al casco prusiano y al gesto altanero del Kaiser.

Si estas dos Españas están en lucha en lo que afecta a la vida interna del país, ¿cómo no lo van a estar en el momento presente, exteriorizando sus simpatías por los beligerantes?

Pero advierta «La Depeche» que en España es el sentimiento de simpatía a Inglaterra y a Francia el que predomina. Que haya periódicos que acojan las noticias de la agencia Wolff y no den publicidad a las que facilita el Gobierno francés nada tiene de extraordinario.

Periódicos hay, como el «A B C», que tiene fama de muy serio y encarga el estudio técnico de la guerra a un señor Schneider que escribe en chulo y asegura con una suficiencia algo ridícula que los alemanes aniquilarán a los aliados en Francia y que luego le romperán la crisma a la capital de Rusia, en la cabeza de Petrogrado.

¿Acaso cree «La Depeche» que lo que diga Schneider, sea opinión hostil a Francia?

Lo que hace es poner en ridículo a «A B C»—como Salaverría, que ha de pedir un par de huevos en Alemania por signos y luego dice que está impregnado del espíritu alemán—y malbaratar el crédito del periódico madrileño.

«La Correspondencia de España», en cambio, sin mostrarse francófila, ni germanófila, ha encargado el estudio técnico de la guerra a una persona seria—¿será el general Marvá?—e ilustra a la opinión con sus juicios.

Igual acierto ha tenido «La Veu de Catalunya» encargando dicha tarea a U. C. de E. M.

Lo que ocurre es que en España, como en Francia, somos muy impresionables.

A poco de comenzar la guerra, se recibieron noticias favorables a los franceses, y salvo unos cuantos, todos los periódicos de España publicaron con grandes titulares la gran victoria que se atribuía a los franceses en Nancy.

Vinieron luego los tropiezos, y los reveses y el decaimiento que experimentó Francia repercutió en España.

¿Acaso no decía días pasados la misma «Depeche» que era necesario imponerse a los alarmistas que en Francia contribuían a crear un ambiente de depresión? ¿Acaso no se ha quejado «La Depeche» de que se ocultaran a la opinión francesa combates adversos, la ocupación de Valenciennes por los alemanes, por ejemplo?

Hay periódicos que crean ambiente favorable a Alemania, y son los menos, y otros que creamos ambiente favorable a los aliados, y somos los más, sobre todo cuando la suerte de las armas les es favorable.

¿Por qué incurrir en la ligereza de condenar a España entera como hostil a Francia? Porque no sólo es molesto lo que dice «La Depeche», sino que aun es más molesto la manera de decirlo, el tono en que está dicho.

Ha incurrido en una lamentable ligereza «La Depeche». Si hay periódicos que sólo publican las noticias de la agencia Wolff, otros, en cambio, sólo publicamos artículos favorables a Inglaterra y Francia? Porque no sólo es molesto lo que creemos tendencioso en favor de Alemania. Y hacemos más. No publicamos noticias ciertas, desfavorables a los franceses y dejamos de explicar, con detalles muy interesantes, la actitud de la 15.ª división que se negó a batirse.

En cambio, muchos periódicos franceses demuestran, hablando de la España actual, una ignorancia incompatible con la seriedad y con la probidad periodísticas, y hablando de Barcelona, en la época de los atentados terroristas, se deleitaban en hacer a nuestra ciudad todo el mal imaginable, bautizándola como «Le Journal», con el nombre de la «ville des bombes»

(La Publicidad)

C. Riba Bracons

Les Bucòliques de Virgili

Se troben de venda a la Llibreria d'Alvar Verdaguer i a la nostra Administració.

Preu: 2 pessetes

AGUA MINERO : MEDICINAL
NATURAL : PURGANTE

RUBINAT-LLORACH

Recomendada por las Academias de Medicina de Paris y Barcelona, etc., etc.

2 2 Diplomas y medallas de Oro

← PURGANTE SIN RIVAL EN EL MUNDO →

Combate eficazmente la constipación pertinaz del vientre, infartos crónicos del hígado y bazo, obstrucciones viscerales, desórdenes funcionales del estómago e intestinos, calenturas, depósitos biliosos, calenturas tifoideas, congestiones cerebrales, afecciones herpéticas, fiebre amarilla, escrófulas, obesidad (gordura); NO EXIGE REGIMEN NINGUNO.— Como garantía de legitimidad, xigir siempre en cada frasco la firma y rúbrica del Dr. Llorach, con el esudo encarnado y etiqueta amarilla. Desconfiar de imitaciones y substituciones.

VÉNDESE EN FARMACIAS, DROGUERÍAS Y DEPÓSITOS DE AGUAS MINERALES

Administración: Calle Cortes, 648 - BARCELONA

Nadie debe estar en su casa sin una botella de agua RUBINAT-LLORACH

Poetas joves de Catalunya (1)

Joaquín Folch y Torres

Recordamos haber leído con sumo interés y placer en una difunta revista literaria catalana unos versos de Folch y Torres dedicados a una fuente, y en esta fuente encontramos el símbolo y la gracia y la claridad de la poesía de aquel.

La madre Naturaleza tan dulce, tan buena, tan fecunda, acaricia en su regazo la estrofa del poeta, la cual es un infante que dice extáticamente, sin poner mucha cura y afeite en el decir cosas bellas, encantadoras. Nútrele aquella con la savia de sus pechos ubérrimos y óbrase el milagro de una fusión tan íntima entre madre e hijo e hijo y madre que no es dable mirar al uno sin mirar al otro, amar a uno sin amar al otro. Por eso la lírica de Folch y Torres brota espontáneamente, libremente, como un chorro de agua, y, como ésta, tiene el sabor de la roca madre.

Esa espontaneidad y libertad natural que a algunos podría parecer contraria a los cánones del ritmo, es esencialmente acordada y sonora.

No importa que algun verso carezca de las sílabas ordenadas. Tal defecto que en buena estética no lo es, servirá mejor a la armonía de la idea o a la íntima musicalidad del pensamiento director.

Ni se tache de monótona la idea fundamental de la poesía de Folch y Torres, que basta a desvanecer tal objeción considerar que a cada poeta le caracteriza un motivo: si unos adoran la Montaña con sus églogas y pastores más o menos verdaderos, otros se-

rán atraídos y obsesionados por los vetustos y arrogantes castillos feudales, concediendo otros su predilección a las legendarias y voluptuosas pompas orientales y no faltando, para que la diversidad en la unidad sea absoluta, quien ame sobre toda belleza la eterna de nuestro mar.

De algún tiempo acá, diríase, que la dirección de la «Página artística» de *La Veu* absorbe por completo las energías poéticas de Folch y Torres; mas a poco que se examinen sus artículos de prosa densa, tupida, adviértese el sagrado destello inmortal, la sutil irisación del Parnaso.

EL JOIELL

Jo vull posar la pau d'aquest paisatge, com una joia d'or sobre el teu pit, per que guardis amb tu com un miratge de tota la dolçura que hi sentit.

De tota la dolçura que hi sentit en l'hora quieta de la tarda pia. Llàgrima transparent de melangia dins el vas palpitant de l'esperit.

La duràs tremolant, sobre el teu pit, com una perla finament rosada, per aquella color de la vesprada, que a través del camí ens ha aconseguit.

Duràs una miqueta d'infinit demunt la teva nuditat tant pura. Una engruna de pau de la natura i un xic de frisament del meu neguit.

Un xic de frisament .. en l'alta nit, quan sols vetllen la lluna i les estrelles, hi haurà damunt tes castes meravelles un xic de frisament del meu neguit, vivint dins una mica d'infinit.

J. DE LA BARCA

(1) A les columnes del *Noticiero Universal* publica un distingit escriptor català, encobert sota el pseudònim de *J. de la Barca*, notes crítiques dels joves poetes catalans. Reproduïm aquesta com exemple de la seva tasca meritòria. A més a més, *El joïell* (inèdit) és una delícia.

RUTA D'AMOR

Del dolor a l'amor

Ningú ho diria com deixonda la sensibilitat d'esperit una barbra flingantada de dolor moral.

Recordo molt bé amb quina viva i crudeltat m'escometia cada matí el dolor al despertar-me. Si m'haguessin cridat amb una fuetada poc m'hauria dolgut tant! Quina manera de donar-me compte que un nou dia havia arribat per a mi!

Per fortuna, no s'obstinà en contra meu el dolor. Una gota d'ironia fou suficient per a trasmudar en veritable sedant l'amarga beguda que se m'oferia a gustar. I desseguida m'entrà una pau... una consolació que no sabia ponderar. La meva ànima provada amb els torments del dolor i la crudeltat s'havia rejuenit en lloc d'axarrear-se, i en lloc de l'odi s'havia posseït de l'amor.

Jo no sé que pugui ser donada una voluntat tant ubriagadora com la de sentir-se morir el dolor en l'entranya de l'esperit. Haver sofert mai una brutal escamesa de dolor neuràlgic, aqueix mal endiablament tant

aviat el senti que us barrina els polços com us estiraganya els nervis a sota les barres? Doncs, sabeu aquella alegria, aquell tornar de mort a vida que s'esperimenta quan el mal minva?... Allò que fa donar-nos compte de lo bé que s'està quan no's te cap llei de mal? Doncs una carícia semblant, però més fina, més manyaga i més sensual invadeix l'ànima quan aquella goteta d'ironia afoga el caliu del fel, i ve llavors que el dolor s'adorm de mica, cada instant amb més abandó i més descuidat de repetir la falsonada.

Totes les turbulències que poguessin haver-hi en la meva ànima, fins les que hi niessin molt abans que la punyida crudel, sentí com des d'aqueix moment s'esvaïen i feien lloc a una transparent i serena candor. I l'ingenuïtat perduda em retornà, i em començaren a seber tant bons els petits plaers de la vida! .. m'entrà un gust per totes les coses d'aquest món... La singular disposició dels brancatges de cada arbre m'encantava, el riure i el jugar dels infants m'embadalí, un castell de núvols torrejant en el blau del

cel, em transportava, el sentit del paisatge i el color del moment em fiblaven, però amb un deix de sensualitat tant gran que tot jo me n'extremia.

Així preparat el meu esperit em visità l'Amor. Fins llavors qualche figura ornamental havia decorat els meus ensomnis, però cap dona de debó em plavia.

Igualment com el paisatge reial i els núvols que tant m'embadalíen en rès s'aportaven a les visions d'ensomni, així la dona que em presentà Amor vegí que em rès s'adeia a les dones d'ensomni, però era incomparablement dolcíssima.

Veusaquí com el sentit de veritat i el sentit d'amor entraren en mí.

**

Jo no sé que té la mar que sembla que tot d'una, vulgui i no vulgui llençar-se a la falda de la platja tebia de sol i tant plana que ben bé es veu que convida al repós.

Jo no sé que té el palmó que sembla que vulgui i no vulgui saltar de la branca per a anar a unes mans. Apart que desitgi l'estreta de la mà, que igual que un anell ha de cenyir-lo, i apart que li dolgui aquell dolç frissar gronxant-se lliurement.

Jo no sé que té aqueixa donzella que, sovint riallera, sembla que se us mengi amb els ulls i, al-hora, estigui com estemordida de trobar-se tant aprop vostre. Es tot un episodi d'amor això, un episodi gairebé èpic, una lluita entre els dos que quasi mai se declara. Es una lluita, això sí, però una lluita dolcíssima.

De com aprenquí per què eren fetes les muntanyes

No més de pensar amb la caminada d'aquell dia ja sembla que em retorna aquell aire i aquell delit que a mi i al meu company se'ns emmenaren enllà.

Jo no sabia lo què era la Guilleria. L'havia vista feia temps des de dalt de Collsacabra que n'és un xic lluny i enlaire, des d'allí havia observat que aquella terra, tota vestida, té un onejar inquiet però sens enuig. Muntanyes grosses no vaig pas ovirar-ne; solament el Montseny respirava a unes altures si fa o no fa com en les que jo'm trobava, i apareixia com un terrible vigilant de aquells llogarets que jo, influit per l'anomenada, m'afigurava poblats de singlans i llops i altres afarams i resseguits per aquella famosa riera. Major on devia veure-s'hi córrer el peix.

Temps ha que'm frissava per estar-hi. Per fi, una matinada d'Agost vegí fugir els dos amics escamats, emportats pel daler de veure aquell recó de món que encara es serva com Deu lo feu. No és estrany que mai hagués traspasat la carena que cenyeix la Plana per la banda de llevant perquè mai m'havien sigut plaents els motius d'anada. Amb aquell meu company no hi anàvem per a caçar ni menys per a pescar; hi anàvem... no ho sé per què, cap ho sabia ben bé: sortíem, jo pel sol fi de traspasar aquella carena, per veure que hi havia a l'altra banda i per a tocar aigua de la riera Major.

Quan sortirem era nit encara, no més que el cel a cada moment anava guanyant en transparència.

Amb quatre salts ens trobàrem en un poblet i determinàrem fer parada a l'hostal per trencar el cuc. Entràrem cap a dins; el meu company ja era conegut en aquella casa. A la cuina feien foc, amb un fum i una espete-

gadera d'esquitxes que espantava! Ens quedarem a l'entrada asseguts davant del tauler, i mentres parlavem del camí fet i del que mancava, jo m'entretenia amb el bastó a esgrotoiar els junts badats de les llambordes. Una serpentina d'aigua que caigué aprop meu feu alçar-me la vista; la moça d'hostal arribava regant amb un porronot brut que semblava tarat de lepra. Li donarem el bon dia i ella mateixa es cuidà d'encetar amb el meu company una conversa de riure. Tenia una veu fressosa com un ruixat i feia un riure més sorollós que si brandessin un jòc de cascabels.

Però no era qüestió de fer-hi gaire estada a l'hostal; beguérem un glopiçó i, aya, camí enllà altra vegada.

El dia anava clarejant: prou temíem que seria xafagós, però, enllà! poc hi feia res això.

Les enfilarem per un extens roquiç pelat, on trobarem una creu que recordava que allí hi havien mort un home, seguirem un camí remader i passarem arràn d'una casa aixoplugada per un noguer colossal. D'aquí enllà ja tot era bosc. Emprenguérem la muntanya, foranques amunt amb més dalit que mai, clavant ací i allà alguna garrotada a les mates que es posaven entre peus: semblava que donés coratge això.

Durant una bella estona férem camí sense dir un mot. Amunt! amunt! ja acabàvem de ser a dalt. Arribarem a un camí sorrenc tot vermellós de pendent molt suau. Tant mateix respiràvem! Amb l'airet coneguerem que teníem aprop la collada de Romagats, quan sobtadament ens veiem el Montseny al davant. Ja érem a dalt: havíem guanyat la costa. Jo que em giro per veure el camí fet: per sobre una tofa de bosc s'ovirava la Plana i tota la carcanada del Llussanés cap a ponent, ...i quina sorpresa per a mi! les muntanyes de Queralt i el cogulló d'Estela es perfilaven clarament en el cel.

El cim d'Estela! No me'n sabia avenir. La meva amor era aprop d'aquelles muntanyes cap ençà: el cogulló d'Estela servia de senyal. La meva vista es llençava pels espais com coet i anava a posar-se sota Queralt cap ençà Queralt, Estela, La Nou, Pedraforca... quina alegria saber el nom de les muntanyes quan un se troba en un cim! Quina joia veure desde les altures llocs insospitats!... I quins llocs, Senyor! Per açò devien ser fetes les muntanyes. Un dia l'home allunyat de son amor degué veure combar-se a sota sos peus, i mentres ell devia anar peonant sobre d'ella, ella vingà anar-lo enflaut per a que

pogués veure el lloc on fumegés la llar que més estimava en el món. I així devia trobar-se al cim d'un turó d'aspecte dòcil com un camarull de blat o el contorn d'un pit. A semblança d'això jo, llavors, me trobava al flanc de dos turons com en mig de dos grans caramulls de blat que enquadraven la meva mirada cap a ponent enllà.

Calia tirar avall, però jo en tot el camí no hauria una impressió com aquesta. Mai he girat la vista d'un lloc amb tanta recança!

Ens llençarem de dret per dintre l'entranya d'un xaragall, caminant de cara al Montseny ferèsteg, vers la vall profunda, tot més ferèsteg i esquerp de lo que jo pensava. Però dintre meu veia encara perfilarse en el blau del cel les blaves muntanyes de Queralt i el cogulló d'Estela afuant-se enlaire, enlaire...

Comiat

Baixava content, enarbolat.. No era tard que diguéssim, però em calia encara fer un bon troç de camí.

Venia... no volgueu saber-ho.. venia de cercar una penyora d'amor... Que és gust anar pel mont en pelegrinació d'amor!

El comiat havia sigut alegre com tots els nostres perquè sempre tenim l'assegurança de que, per camí que hi hagi entre els dos, mai ens perdem de vista.

—Au ves, ves ara! no m'acompanyis més. T'allunyes masa i ta mare frissarà—havia dit jo. I allavors un bocí de camí es posà entre nosaltres. Però veusaquí que, de sobte, ens girarem tot dos i els riures es trobaren.

Tornarem recular. Li prenguí la mà i ella va dir me:—Mira, quan som lluny l'un de l'altre, jo'm giro cap on ets tu i, aclucant una mica els ulls, et veig tant bé com si et tinguéss el cap entre les mans.

Vaig besar-li la mà i la deixí escórrer de mes mans. Aquell mateix bocinet de camí es posà novament entre nosaltres, i ens anà xuclant, xuclant en direcció distinta. Però nosaltres quasi a cada respir, ens giràvem i anavem despedint-nos amb la mà enlaire;

Feia una bella estona que caminava i encara, de tant en tant, tombava el cap com si hagués de trobar la vista d'ella, i encara tot sovint me semblava que la seva mà se m'esmunyia de les mans.

Però baixava content. Ja era prop del pla quan a la vessant d'un serradet vaig trobar una renglera d'arbres florits. M'hi hauria abraçat amb aquells arbres! no més d'amanyar la soca d'un, ja van caure'n tota una volior de flors. Me feia escrúpul sorollar-los, però, em bona fè, ho hauria fet de gust.

Aquell aire amb aquella olor em refrescà els polços i, per un moment, m'aparegué que m'acariciaven unes mans.

Amb l'alegría de pensar que en totes aquelles muntanyes potser no hi havia altre home que's trobés en camí per causa d'amor, arribí al pla.

Endarrera deixava aquell flotó de fruiters; la seva tofa blanca semblava aquell floc de boira que després de la pluja surt ací i allà de les muntanyes.

El sol s'anava ponent i feia un bo!... Del cel ne devallava una dolçura! El paisatge era viu, brillant! Ben segur que la natura duia un pensament... se li veia a la cara. I jo, com si acabés de nàixer d'aquella terra, duia un pensament semblant.

MANEL BRUNET

(Marinada, Palamós).

Informació

El discurs de M. Asquith

Reproduïm d'un diari castellà el discurs pronunciat per Mr. Asquith, cap del govern Anglès al Palau Municipal de Londres.

«Han transcurrido tres meses y medio desde que tuve el honor de dirigirme, en esta aula, a una reunión de ciudadanos, hombres de todas las creencias y de todos los partidos, para aprobar la declaración de dos grandes Estados que hablan inglés, por la cual, en el porvenir, toda divergencia que se suscite entre nosotros, debe ser resuelta, si no de común acuerdo, por lo menos por medio del arbitraje y nunca, en ningún caso, mediante la guerra.

La fuerza y el derecho

Cuantos saludaron este gran acuerdo entre los Estados Unidos y nosotros como una obra maestra del progreso, no eran tan ilusos que creyeran que la era de la guerra tocaba a su fin, pero tampoco podían prever el terrible espectáculo en que actualmente nos encontramos, un conflicto que por el número y la importancia de las potencias que intervienen, la extensión del teatro del conflicto, la potencia de los armamentos y de los ejércitos, la efusión de sangre, la pérdida de vidas, el incalculable peso de sufrimientos impuestos a los no combatientes y las pérdidas materiales y morales que de día en día se acumulan en daño de los más altos intereses de la humanidad, es un conflicto sin precedentes en los anales del mundo.

Confíabamos, hace tres años, en la rectitud de nuestro obrar cuando acogíamos placenteramente nuevas garantías de paz; en

— EMPRESA DE POMPES FÚNEBRES —

LA EGIPCIA

SOCIETAT ANÒNIMA

La més important d'Espanya-20 sucursals amb telefon-Central: Pelayo, 44, telef. 1,113 ♦ Economia. Veritat en els preus

Important: La Egipcia es la única funeraria que poseeix Cambra de Desinfecció, no servint cap artefacte que no sia previament desinfectat.—NOTA: Acurat i ràpid servei tant a la Capital com a fóra.

ella confiábamos también hoy, cuando, con repugnancia y contra nuestra voluntad, pero con claro juicio y con clara conciencia, nos encontramos envueltos con toda la fuerza del Imperio en un sangriento arbitraje entre la fuerza y el derecho.

¿Cuál hubiera sido nuestra condición de nación si hubiéramos faltado a nuestra palabra y a la confianza de nuestros amigos, por timidez y por una parálisis del sentido del honor y del deber?

Dirijamos nuestra mirada, con la de todo el mundo civil, a Bélgica, pequeño Estado que ha vivido durante 70 años bajo una colectiva garantía, de la que nosotros, junto con Prusia y Austria, éramos valedores. Estas dos potencias han violado la neutralidad de Bélgica y han oprimido su independencia buscando la vía más fácil y conveniente para una guerra de agresión, no provocada contra Francia.

Conflicto material y espiritual

¿Nosotros, el pueblo inglés, debíamos estar cruzados de brazos en este momento, en actitud de aprobar el atropello, mientras el pequeño y desamparado Estado, en defensa de sus vitales intereses, oponía una heroica resistencia contra tan preponderantes fuerzas? ¿Debíamos presenciar como espectadores el asedio de Lieja, la admirable resistencia de su pequeño ejército, la ocupación de su capital con sus espléndidas tradiciones y recuerdos, la gradual y forzosa retirada de la patriótica defensa de su tierra nativa al baluarte de Amberes, los innumerables ultrajes sufridos, las vejaciones piratas contra una inofensiva población civil y, sobre todo, el mayor delito cometido contra la civilización y la cultura desde la guerra, de los 30 años, el saqueo de Lovaina con sus edificios, con sus pinturas, con su biblioteca única, con sus insuperables asociaciones y la oprobiosa destrucción de tesoros que no revivirán en holocausto a una ciega, bárbara venganza?

¿Qué excusa habríamos alegado nosotros, el Gobierno y el pueblo de este país, ante el tribunal de nuestra conciencia nacional y del sentimiento del honor, si despreciando el solemne compromiso contraído, no hubiéramos hecho lo posible para impedir y para vengar estos intolerables daños? Por mi parte digo, que antes que ser testigo silencioso, que equivale a cómplice voluntario del trágico triunfo de la fuerza sobre la ley y de la brutalidad sobre la libertad, quisiera ver a nuestro país borrado de las páginas de la historia.

Y esta es sólo una fase, una lúgubre y elocuente fase, del conflicto en el que intervinimos llamados por el honor y por el deber.

La cínica violación de la neutralidad de Bélgica, era, después de todo, un paso hacia una política deliberada, cuya última y no lejana mira, sino inmediata, era destruir la independencia y la autonomía de los Estados libres de Europa. Primero Bélgica, después Holanda y Suiza, países iguales al nuestro, animados por el espíritu de libertad, uno después del otro, habrían sufrido el yugo, porque estas ambiciones nutridas y alimentadas en nuevas doctrinas y nuevas filosofías, eran predicadas por profesores y hombres de ciencia. El libre y pleno desenvolvimiento autónomo que para estos pequeños Estados, para nosotros mismos, por nuestro grande y creciente dominio en los mares, para nuestros amigos del otro lado del Atlántico, es la condición vital de la existencia nacional, el libre desenvolvimiento autónomo, es una ofensa capital en el código de los que han hecho de la fuerza su suprema divinidad y en sus altares tienen preparados, para el sacrificio, los mejores frutos y los gérmenes potenciales del libre espíritu humano. Empleo este lenguaje, porque no se trata sólo de un conflicto material, sino también de un conflicto espiritual. Del éxito de los que en el conflicto intervenimos depende la emancipación y una más plena libertad, de millones de hombres que integran la humanidad.

La obra de Sir Grey

En los últimos diez años, con aquella que yo estimaba era una feliz y bien ponderada combinación diplomática, nosotros hemos establecido relaciones amistosas, de creciente intimidad, con dos potencias—Francia y

Rusia—con las que en el pasado habíamos estado en constante desacuerdo y en vísperas de posible conflicto en varias partes del mundo.

Estas nuevas y crecientes relaciones basadas en el principio del interés—do ut des,—han mejorado en una constante atmósfera de confianza y de buena voluntad. En ningún sentido, ni en ninguna ocasión, atentaron contra alguna potencia.

Nadie, en la historia del mundo, ha trabajado jamás más valientemente y con mayor éxito que Sir Edward Grey en pro de lo que es el supremo interés del mundo entero: una general y constante paz.

Hace poco más de un año que bajo su presidencia, en el período más grave de la crisis balcánica, los embajadores de todas las grandes potencias, se reunieron aquí cada día, reconciliando las ambiciones para que no se turbara la general armonía. Y fué con el mismo espíritu y con el mismo propósito que hace pocas semanas, cuando Austria envió su ultimatum a Serbia, el secretario de Estado en Negocios Extranjeros—porque fué él—hizo la propuesta de una conferencia de mediación entre las cuatro potencias que no estaban directamente interesadas: Alemania, Italia e Inglaterra. Si esta proposición hubiera sido aceptada, la actual controversia habría sido resuelta con honor para todos y la terrible calamidad habría sido en absoluto evitada.

La culpable es Alemania

¿De quién es la responsabilidad? La responsabilidad de todos los ilimitados sufrimientos que ahora soporta el mundo, es de una potencia, de una sola potencia. Y esta potencia es Alemania. Ella es el origen y la fuente de esta inmensa catástrofe mundial. Nosotros hemos perseverado hasta el fin. Nadie que no se haya encontrado como nosotros frente a la responsabilidad que vosotros no tenéis la posibilidad de medir y determinar, porque no os encontrasteis frente a ella, puede imaginar la fuerza, la energía, la resistencia con que trabajamos por la paz. Hemos perseverado, con todos los expedientes que la diplomacia ha sugerido, hasta el punto de romper nuestras más caras amistades y nuestros compromisos, haciendo hasta el fin esfuerzo tras esfuerzo.

Sólo cuando nos vimos obligados a optar entre el honor y el deshonor, entre la perfidia y la buena fe y cuando nos encontramos en la línea de división que hace a una nación digna o indigna de este nombre, entonces, y sólo entonces, declaramos la guerra.

¿Hay alguien en esta sala, o en el Reino Unido o en el vasto Imperio, en cuya capital y en cuyo centro nos encontramos, que reproche o lamente nuestra decisión?

Si, como pienso, hay unanimidad, debemos prepararnos para el cumplimiento de nuestro deber y con el espíritu que animó a nuestros antepasados en su lucha contra el dominio napoleónico, debemos perseverar hasta el fin. Sería una culpable equivocación menguar la grandeza y el poder de resistencia de las fuerzas preparadas contra nosotros. Pero sería igualmente injustificado y loco disminuir nuestros recursos lo mismo para la resistencia que para el ataque.

Bélgica ha demostrado con admirable y glorioso ejemplo lo que puede hacer un Estado relativamente pequeño cuando sus ciudadanos están animados e inflamados del espíritu patriótico.

En Francia y en Rusia tendremos como aliadas a las dos mayores potencias del mundo, comprometidas con nosotros en una causa común, sin que piensen separarse de nosotros, como nosotros no pensamos separarnos de ellas.

La fuerza de Inglaterra

Tenemos en el mar la más fuerte y magnífica flota que jamás se ha visto. El cuerpo expedicionario que se alejó de nuestras costas hace menos de un mes, no ha sido jamás batido y sus gloriosas gestas en el campo de batalla no sólo han demostrado su perfecto equipo material, sino las cualidades físicas y morales de las unidades que lo integran.

Por lo que guarda a la flota, el primer Lord del Almirantazgo dice que afortunadamente, poco tiene que hacer. No la adulo cuando digo que su superioridad se manifiesta en todas partes y en todas las esferas de su actividad. Confiamos en ella con la

más absoluta tranquilidad, no sólo para la defensa de nuestras costas contra la posibilidad de una invasión, no sólo para acorralar a las gigantescas naves de batalla del enemigo en la gloriosa reclusión de sus puertos de los que salen furtivamente para sembrar el mar de minas, que son más peligrosas para la navegación neutral que para la flota inglesa, sino que nuestra marina hace todo lo posible, porque lo desea, para dar prueba de su fuerza, para entablar verdadero y abierto combate que hasta ahora, prudentemente, se ha rehuído.

Cumple, además, una gran misión: ha expulsado fuera de los mares abiertos a la marina mercante alemana. Ha mantenido abiertas nuestras propias fuentes de aprovisionamiento reduciendo las del enemigo, y cuando los pocos cruceros que aun infestan la vía del más lejano océano sean eliminados—y lo serán muy pronto—nuestra flota habrá garantido al comercio británico y neutral una seguridad tan completa como durante la paz.

Honremos la memoria de los valerosos marinos que en cumplimiento de estos deberes, llenos de responsabilidad, han perdido su vida por el país.

En cuanto al ejército, precisa un esfuerzo determinado y unido, porque si la guerra continuara, no nos encontraríamos en condiciones de cubrir inmediatamente las bajas, ni podríamos mantener nuestro poder militar. Debemos, pues, acrecentar sus proporciones, aumentar su número y multiplicar sus efectivos y sus instrumentos de combate.

Llamamiento a filas

El llamamiento que a vosotros y a los altos magistrados de nuestras principales ciudades dirijo, tiende a infundir en el pueblo del Reino Unido el convencimiento de la urgencia imperiosa de este supremo deber.

Nuestros dominios autónomos del imperio, sin solicitud de nuestra parte, demostraron con una espontaneidad y una unanimidad sin precedentes en la historia su determinación de afirmar su fraternidad con nosotros y de hacer suya nuestra causa.

El Canadá, Australia, el Africa del Sud, Nueva Zelanda y Terranova, hijas del Imperio, afirmaron su derecho y su voluntad de contribuir con dinero y con material, y, lo que es mejor que todo, es decir, con la fuerza y los nervios, con las riquezas y con las vidas de sus mejores hombres.

La India, con no menos presteza, ha reclamado su puesto en la común misión. Todas las clases, todas las creencias, ingleses e indígenas, príncipes y pueblo, indios y mahometanos, compiten en una noblerivalidad.

Dos divisiones de nuestro magnífico ejército están prontas a ponerse en camino. Saludemos con vitores y con afecto su ayuda. Vivimos en un Imperio que no conoce distinciones de raza o de casta, en el que todos iguales, como súbditos del Rey-Emperador, están unidos y son custodios de sus comunes intereses y fortuna. Con profunda y cordial gratitud saludamos la unión de las tropas de nuestra patria y de nuestros dominios bajo la bandera que es para todos símbolo de la unidad que el mundo en armas no puede separar o disolver.

Con estos animadores llamamientos a la acción, venidos de nuestros súbditos de todo el mundo ¿que hacemos nosotros aquí, en la patria?

La movilización fué ordenada el 4 de agosto. Inmediatamente hizo Lord Kitchener el llamamiento de 100 000 hombres, para el ejército regular. Este llamamiento fué seguido de otro de 100.000 hombres más.

El resultado ha sido de reunir de 250 000 a 300 000 hombres, y me es grato decir al Lord Mayor que el número de londinenses que han entrado en filas no es inferior a 42 000 hombres.

Por la libertad de Europa

Finalmente no olvidemos que en el mensaje de muerte decía Pitt:

«Inglaterra se ha salvado a sí misma con sus esfuerzos y confía en que salvará a Europa con su ejemplo».

Inglaterra ha dado ahora una noble respuesta a este llamamiento y no envainará la espada hasta que, aún después de veinte años de lucha, la libertad de Europa esté asegurada.

AIGUES MINERALS NATURALS

de la

SOCIETAT ANÓNIMA

VICHY CATALÁN

Aigues hipertermals, de temperatura 60°, alcalines, bicarbonat-sòdiques. Sense rival pel **reumatisme**, la **diabetes** les afeccions del **estómac**, **fetge**, **melsa**. Aquestes aigues, de reputació universal, no mes es venen embotellades i les botelles duen tots els distintius ab el nom de la **Societat Anònima Vichy Catalán**. Cridem la atenció dels consumidors, i molt particularment dels malalts, per tal que no es deixin sorprendre admitint com idèntiques a les nostres aigues d'altres **artificials** que s'ofereixen en aquest mercat amb noms de **fonts imaginaries** que no mes son marques de fàbrica i no fonts de origen.

DE VENTA A TOTES PARTS

Administració: **RAMBLA de les FLORS-18-ent.º**

LA HISPANO SUIÇA
Fàbrica de Automòbils Espanyola

Obradors a Barcelona:
Carretera de Ribas, 279
(SAGRERA)
Telèfon 8.250

Telegramas i Telefonemes
Automòbils - BARCELONA

Sucursal a França:
Levallois Perret
(PARIS)

Chassis de turisme de 12/15, 15/20, 30/40 y 45 HP. Els mes ràpits i els mes econòmics de essència i neumàtics.

Chassis per omnibus camions, 15/20 y 30/40 HP. Pera transport de passatgers, servei de col·legis i d'hotels i ambulancies sanitaris.

Per transports de 1 1/2 i de 3 tonelades i servei de correus.

Grupes marins, de 6, 15 i 30 HP.

Per canots de recreu, transports de passatgers, serveis de pràctics de ports salvament de naufragis i auxiliars de barco de pesca.

VIUDA DE JOSEP RIBAS

MOBILIARIS DE LUXE
EN ESTILS CLÀSSICS I MODERNS

***

INTERIORS COMPLETS

***

SECCIÓ COMERCIAL
MOBILIARIS

EXTRAORDINARIAMENT BARATOS

***

METAL-LISTERIA * **LÀMPARAS**

***

OBJECTES D'ART

***

PARQUETS PLEGABLES (PATENTATS)

Despatx: **Plaça de Catalunya, 7**

Magatzems i Obradors: **Consell de Cent, núm. 327**

Làmpara "KRANZ"

LLUM BLANCA COM LA DEL SOL
VERITABLEMENT INSENSIBLE A LES SOTRAGADES
LLUM CONCENTRADA SOBRE L'OBJECTE, SENSE QUE
SE'N PERDI UN SOL RAIG
FORMA ELEGANT : TAMANY REDUIT

CLAVELL GERMANS
Barcelona—Rambla de les Flors, 16 (Dipòsit)
Mataró—Biada, 5 (Fàbrica)

COMPANIA "UNIC", S. A.
—Corts Catalanes, 401—
Barcelona